

of the Secretary will be open to receive notice of candidature up to 3 P.M. on Wednesday, the 21st March 1956 and that the election, if necessary, will take place on Friday, the 23rd March 1956, in the Assistant Secretary's room between the hours of 3 P.M. and 5 P.M. The election will be conducted as laid down in rule 175 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Mysore Legislative Assembly in accordance with the principle of proportional representation by means of the single transferable vote.

Public Health Board.

Motion for election of two Members.

Sri T. CHANNIAH (Minister for Public Health and Local Self-Government).—Sir, I beg to move :

“That this Assembly do proceed to the election of two members to the Public Health Board in accordance with sub-section 1 (d) of Section 4 of the Mysore Public Health Act, 1944.”

Mr. SPEAKER.—The question is :

“That this Assembly do proceed to the election of two members to the Public Health Board in accordance with sub-section 1 (d) of Section 4 of the Mysore Public Health Act, 1944.”

The motion was adopted.

Mr. SPEAKER.—The Chair desires to inform the House that for the purpose of election of two members to the Public Health Board the office of the Secretary will be open to receive notice of candidature up to 3 P.M. on 22nd March 1956 and that the election, if necessary, will take place on Saturday, the 24th March 1956, in the Assistant Secretary's room between the hours of 9 A.M. and 11 A.M. The election will be conducted according to the majority system of vote.

Board of Industries.

Motion for Election of a Member

Sri T. CHANNIAH (Minister for Public Health and Local Self-Government).—Sir, I beg to move :

“That this Assembly do proceed to the election of one member to the Board of Industries in accordance with Section 4 of the Mysore Aid to Industries Act, 1951 in the manner set out in rule 11 of the Mysore State Aid to Industries Rules, 1951.”

Mr. SPEAKER.—The question is :

“That this Assembly do proceed to the election of one member to the Board of Industries in accordance with Section 4 of the Mysore Aid to Industries Act, 1951 in the manner set out in rule 11 of the Mysore State Aid to Industries Rules 1951.”

The motion was adopted.

Mr. SPEAKER.—The Chair desires to inform the House that for the purpose of election of one member to the Board of Industries, the office of the Secretary will be open to receive notice of candidature up to 3 P.M. on 23rd March 1956 and that the election, if necessary, will take place on Sunday, the 25th March 1956, in the Assistant Secretary's room between the hours 3 P.M. and 5 P.M. The election will be conducted as laid down in rule 11 of the Mysore State Aid to Industries Rules, 1951, in accordance with the principle of proportional representation by means of the single transferable vote.

BUDGET FOR 1956-57—DEMANDS FOR GRANTS.

Mr. SPEAKER.—Next item of business is Demands. There are four Demands, viz., Nos. 6, 16, 39 and 43. As Sri H. Siddaveerappa, the Home Minister, is unable to participate in the discussion on all these Demands, he desires that Demand No. 16 be taken

(MR. SPEAKER.)

up first; Sri H. M. Channabasappa will reply to the debate on the other three Demands.

Regarding time-limit, I feel that 1½ hours may be allotted for Demand No. 16 and the rest of the time may be divided between the other three Demands.

MEMBERS.—Yes.

DEMAND No. 16—POLICE.

29. POLICE.

Mr. SPEAKER.—Motion moved :

“That a sum not exceeding Rs. 1,27,17,860 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the year ending 31st day of March 1957, in respect of ‘Police’.”

* ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್ (ಬಿ. ನರಸೀ ಪುರ).—ಸ್ವಾಮಿ, ವರ್ಷೇ ವರ್ಷೇ ಈ ಕತ್ತರಿ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪೊಲೀಸ್ ಬಾಬಿನ ಬರ್ಚು ಕಡಮೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಬರಬರುತ್ತಾ ಬರ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸರ್ಕಾರದವರೂ ಸಹ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾದ ಜವಾಬನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಬರ್ಚನ್ನು ಕಡಮೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿಲ ಅಥವಾ ಇಲಾಖೆ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಾಗಲೂ ಏನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಾವು ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಜವಾಬು ಹೇಳುವಾಗ ಸೀಳಿದ್ದೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೂ ಇದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಅನೇಕಸಾರಿ ಹೀಗೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಈಗ ಒಂದು ವಿಷಯ ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. 1946-47ರಲ್ಲಿ ಈ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ 29 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬರ್ಚು ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ವರ್ಷ 1950-51ರ ಲೆಕ್ಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ 88 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಬರ್ಚು ಯಿತು. ಈ ದಿವಸ 1956-57ರ ಬಡ್ಡು ಆಗಿರುವುದು ಒಂದು ಕೋಟಿ 27 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ. 1946-47ರಲ್ಲಿ 29 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬರ್ಚುತ್ತು. ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಳೆದಮೇಲೆ ಅಂದಾಜಾಗಿರುವುದೆಷ್ಟು ಎಂದರೆ ಆಗಿಂತ ನುಮಾರು ಒಂದು ಕೋಟಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಾರಣ ಇದಕ್ಕೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಸರ್ಕಾರದವರೇ ನೂಟಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಹೋದ ವರ್ಷ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ; ಜ್ಞಾಪಕವಿದೆ. ಆದರೆ ನಮಗೇನಾ ದರೂ ಇಷ್ಟು ಬರ್ಚು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಯಿದೆಯೆ ಅಥವಾ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೆ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳುವುದು. ಯಾವಾಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಡ್ಡು

ಅಂದಾಜಿದ್ದರೂ ಆಗ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆಯೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾವ ರೀತಿ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ : ಈಗ ಆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲೇನಾಗಿದೆ ಯೆಂದರೆ, ಪೊಲೀಸ್ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ನುಮಾರು 10 ಸಾವಿರವಿದೆ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನುಮಾರು 2,212 ಜನರಿದ್ದಾರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮಾನ್ಯ ಗೃಹ ಸಚಿವರು ನಮಗಿಲ್ಲಾ ಈ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹಂಚಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಕಾರ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ 1,132 ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಯಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಗೂ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ರೂ. 1.3-0 ಬರ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇತರ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಗಿಂತ ಇದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರರಾರದು, ಕಡಮೆ ಇರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಬರ್ಚು ಮಾಡುವುದು ಇತರ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಕಡಮೆಯೆಂದು ಅನೇಕಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ನಿಜ. ಏತರಿಂದ ಕಡಮೆ ಯಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್‌ಗೆ 22 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಂಬಳವಿದ್ದರೆ ಬೊಂಬಾಯಿನಲ್ಲಿ 40 ರೂಪಾಯಿಗಳಿವೆ ; ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ಗೆ 150 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಂದ 200 ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗಿದೆ, ಬೊಂಬಾಯಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೇಲಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಂಬಳವಿದೆ. ಐ. ಜಿ. ಪಿ.ಗೆ 1,600 ರೂಪಾಯಿಗಳಿರಬಹುದು, ಇತರ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ 3,000 ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇತರ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಳ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ದರದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಬರ್ಚು ಬಹಳ ಕಡಮೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಡುವುದು ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆಯೆ? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೌಕರ ಮಾನೇರುಗಳಿಗೆ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಕಡಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಳಕೊಟ್ಟು ಬರ್ಚು ಬಹಳ ಕಡಮೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಅಷ್ಟು ಸಾಧುವಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿನ ನಿಜವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಈಗ ಕೊಡುವುದು ಸಾಲದು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ.

ಎರಡನೆಯದು ನಮ್ಮ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಶಾಸನವಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಅದು 1905 ಅಥವಾ 1902ನೆಯ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಆ ಶಾಸನದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆಗಿನ ಸನ್ನಿವೇಶವೇನೆಂದು ನೋಡಿದರೆ ಆಗ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿತ್ತು. ಆಗ ಪೊಲೀಸ್ ಎಂದರೆ ಒಂದು ತರಹ ಭಯಪಡಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಈಗ ಪೊಲೀಸ್ ಎಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮಿತ್ರ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯುಂಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಭಾವನೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಆ ಶಾಸನವಿದೆಯೆಂದು ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಮೊದಲನೆಯ ಕೆಲಸ. ಎರಡನೆಯದು ಆ ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಎ. ಎಸ್. ಪಿ. ಮತ್ತು ಐ. ಜಿ. ಗಳಿಗೆ ಶಾಸನ ದತ್ತವಾದ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅವರು ಚಲಾವಣೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವಾದರೂ ಡೆಲಿ ಗೇಟೆಡ್ ಪವರ್. ಅವರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆಯೋ ಅಂಥ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅವರು ವಹಿಸಿದರೆ ಆ ರೀತಿ ದತ್ತವಾದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು

ಎ. ಎಸ್. ಪಿ. ಮತ್ತು ಡಿ. ಐ. ಜಿ. ಗಳಿಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವರಿಗೆ ಶಾಸನ ದತ್ತವಾದ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಹಾಗೆ ಅವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಒಂದು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕಂಡರೆ ಶಾಸನ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಅಧಿಕಾರ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಿ, ಈ ಅಳತೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಶಾಸನಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬಹುಶಃ ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾಡಬಾರದೆಂದಿದ್ದಾರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸನು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರಿಗಿರುವ ಅಧಿಕಾರ ಡಿ. ಐ. ಜಿ.ಗೆ ಇಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸನು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ರೂಲ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಡಿ. ಐ. ಪಿ. ಇಲಾಖಾ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಡಿ. ಐ. ಜಿ. ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಮೇಲೆ ಅಪೀಲು ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರಿಗಿದೆ; ಡಿ. ಐ. ಜಿ.ಗೆ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇವಲ ಪೊಲೀಸ್ ಅಫೀಸರು ತರಹ ಇದ್ದರೆ ಈ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಸ್ಥಾನ ತಪ್ಪಿಸಿ; ಅಥವಾ ಅದಳತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೇಕೇ ಬೇಕು ಎಂದು ಕಂಡರೆ ಆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಶಾಸನದತ್ತವಾದ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟು ತನ್ಮೂಲಕ ಆ ಇಲಾಖೆಯ ಅಡಳಿತದ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ; ಏನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಅದು ನಮಗೆ ಇದುವರೆಗೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಈಗ ಬರು ಬರುತ್ತಾ ಬರ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಕ್ರೈಮ್ಸ್ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈಗ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವರದಿಯೇನಿದೆವೋ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ವರ್ಷೇ ವರ್ಷೇ ಕ್ರೈಮ್ಸ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಹಾಗೆಯೇ ಈಗ ನಮಗೆ ಬೊಂಬಾಯಿ, ಮದ್ರಾಸು ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದು ಈ ಭಾಗಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶ ಸೇರಿ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಮೈಸೂರು ಆಗುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಈಗಲಾದರೂ ಈ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಅವರಿಗೆ ಏನು ಅಧಿಕಾರ ಕೊಡಬೇಕು, ಅವರ ಅಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಎಷ್ಟಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮಾರ್ಗವು ಮಾಡಿ ದಕ್ಷತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯ. ಈಗ ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ಮೋಟಾರ್ ಕಾರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ವೈರ್ಲೆಸ್ ಸೆಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಮನವಿಯಿದೆ. ಮನವಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೆಂಬುದು ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ 1½ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿರುವುದಕ್ಕೆ ವಿವರ ಕೊಡಬೇಕು. ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅಲಾಟ್ ಮೆಂಟ್ ಆಗಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪಾರ್ಟ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಆಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಒಂದು ವಿಭಾಗವಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ವರದಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾದರೆ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಲಿಪಿಗಾರರ ಅಗತ್ಯ ಬಹಳವಾಗಿದೆ ಅದೂ ನಮ್ಮ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಭಾಷಣ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಲಿಪಿಗಾರರು ಬೇಕು. ಈಗ ಪೊಲೀಸ್ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಭಾಗವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ದಫೇದಾರರಿಗೆ ತೀಕ್ಷಣ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಬಹುಶಃ ಇತರರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ದಫೇದಾರರಿಗೆ

ಗೊತ್ತಾದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆ ತೀಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ವಾಪಸು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೋದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಲತವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಆಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮರೆತಿರುತ್ತಾರೆ. ಪುನಃ ರಿಫ್ರೆಷರ್ ಕೋರ್ಸ್ ಎಂದು ಮಾಡಿದರೆ ಆಗ ಪುನಃ ಶ್ರೀ ಒನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅಲ್ಲ ಬಹಳ ನುರಿತವರು ಅರಿತವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ ಕಂಡುಹಿಡಿದು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಸರಿಯಾದ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು ಅವಶ್ಯಕ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ

1-30 P.M.

ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಕೊಟ್ಟು ಈ ಕೇಸುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಮೆಯಾಗುವಂತೆ ಈ ಇಲಾಖಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ಸ್ಟೇಷನಲ್ಲಿ ಈ ಪೊಲೀಸ್ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ ಗಳಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಸಂಬಳಸಾರಿಗೆಗಳ ದರ್ಜೆ ಬಹಳ ಕಡಮೆಯಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆ ಬೊಂಬಾಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳು ಬಂದು ಸೇರುವುದಿದೆ. ಬೊಂಬಾಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ ಗಳಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ 40-45 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಂಬಳವಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈ ಪೊಲೀಸ್ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ ಗಳಿಗೆ 22 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಂಬಳವಿದೆ. ಈ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನದ ನೌಕರ ಮಾನೇರ ಸಂಬಳ ಸಾರಿಗೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕಸಾರಿ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದ ನಂತರ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು 'ಪೇಸ್ವೆಲ್ವರ್' ಕಮಿಟಿ ಎಂದು ನೇಮಕವಾಯಿತು. ಆ ಸಮಿತಿ ಯವರು ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಮರ್ಶಮಾಡಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇತರ ನೌಕರರ ವಿಚಾರ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಲಿ. ಈ ಪೊಲೀಸ್ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ ಗಳ ಸಂಬಳವನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಪೊಲೀಸಿನವರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತರುವುದಕ್ಕಾದರೂ ಇವರಿಗೆ ನು ತೊಂದರೆಯಿದೆ! ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಮಾಡಿ, ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ಈ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಾನು ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈಗ ಸರ್ಕಾರದವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ನೂಕು ಉತ್ತರಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಪಿ. ಆರ್. ರಾಮಯ್ಯ (ಬಸವನಗುಡಿ).— ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾನಾ ಜನರಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಭಾವನೆಗಳುಂಟಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನೀಗ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪೊಲೀಸ್ ಕಛೇರಿಗಳ ಅಡಳಿತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ—ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಶಾಖೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಬ್ರಾಂಚ್ ಎಂದೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರೈಮ್ ಬ್ರಾಂಚ್ ಎಂದೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡತಕ್ಕ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಏನಿದೆಯೋ ಅದು ತನ್ನ ಎದುರಿನಲ್ಲೇ ಏನಾದರೂ ತಕ್ಕೀರುಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ—ಎಂದರೆ ಈ ಕಳವು ಇತ್ಯಾದಿ ತಕ್ಕೀರುಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರು ಆ ಕೇಸುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ನಾವಾ

ಇವರು ನಾವು ಈ ಫಿರ್ರಾದುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ; ಅದು ನಮಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ; ನೀವು ಈ ಫಿರ್ರಾದುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಡಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ—ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಕೆಳಗೆ ನಾನು ಆ ಕಲಾಸಿಪಾಳ್ಯದ ಬಸ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಸಾರದವರು ದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ತಿರುಪತಿಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಟಿಕೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಅವರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ 150 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಯಾರೋ ಪಿಕ್-ಪಾಕೆಟ್ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸ್ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೇಬಲ್ ಕೂಡ ಇದ್ದ. ಆಗ ಅವರು ದಿಕ್ಕು ಕಟ್ಟುಹೋದರು.

ಒಬ್ಬ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು.—ಏನು ಆ ಪೋಲೀಸ್ ನವರೇ ಹೊಡೆದುಬಿಟ್ಟರೋ? (ನಗು).

ಶ್ರೀ ಪಿ. ಆರ್. ರಾಮಯ್ಯ.—ಆ ರೀತಿ ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆ. ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆ ಜನರು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಪೋಲೀಸಿನವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಪಾಪ! ಅವರು ಹಳ್ಳಿಜನರು! ಅವರಿಗೆ ಈ ಟ್ರಾಫಿಕ್-ಪೋಲೀಸ್ ಎಂದರೇನು ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳಿಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆ ಹಣವನ್ನು ಪತ್ತೆಮಾಡಿ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಆ ಪೋಲೀಸಿನವರು ಇದು ನಮಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ, ನೀವು ಆ ಕಲಾಸಿಪಾಳ್ಯಂ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ವರದಿ ಮಾಡಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಹಾಗೆ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದು ಎಷ್ಟು ಅವ್ಯವಹಾರವೆಂದು ದಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೇಳಿದೆನು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಈ ಪಿಕ್‌ಪಾಕೆಟ್ ಅಫೇರ್‌ಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಈ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಜನರು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಪಟ್ಟಣಗಳು ದಿನೇದಿನ ಈ ನಿರುದ್ಯೋಗ ತಂಡದ ಜನಗಳಿಗೆ ಆವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಈ ಜನರಿಗೆ ಯಾವ ಉದ್ಯೋಗಗಳೂ ಸಿಕ್ಕುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ತಿರುಗಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಜನರ ಚಲನವಲನಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯರ ಹಾಗೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಬಂದವರು ಈ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಏನೋ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವವರ ಹಾಗೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಸ್ಸು ಸಮಾನ ಯಾವ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಯಾವುದೋ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವರ ಮೈಮೇಲಿಂದ ಅಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊಸದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ಈಗಾಗಲೇ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರತಕ್ಕಂಥ

ಕೃತ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾರಣವೇನು! ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ? ಪೋಲೀಸಿನವರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ! ಇಂಥ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೇನೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನೀಗ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾನು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೇನೇ ಆ ಪೋಲೀಸಿನವರು ಇಂಥ ಕಡಮೆ ಸಂಬಳದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ ಇವರು ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ನಿಂತ ಕಡೆಯಲ್ಲೇ ನಿಂತಿರಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಯೋಚನೆಗಳು ಬಂದು ನಾನು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಕನಿಕರವನ್ನೂ ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಾರ್ತಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಹೀಗೆ ಕನಿಕರವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರಮೇಲೆ ನಾವೇತಕ್ಕೆ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಬಾರದಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ನಾಗರಿಕರತಕ್ಕಂಥ ನಗರಗಳಲ್ಲೇ ಈ ರೀತಿ ಅಕ್ಕತ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯವರು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳದೆ ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿರತಕ್ಕಂಥ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿವೆ. ಹಿಂದೆ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದ ಬಿಟ್ಟುಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಈಚೆಗೆ ಇದು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈಗ ಈ ಬೀಟ್ ತಿರುಗುವುದು ಬಹಳ ಕಡಮೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ದಿವಸ ನಾವುಗಳೇ ಕೈಯಿಂದ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ರಾತ್ರಿಕಾಲವನ್ನು ಫೂರ್ಕರಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾದಂಥ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನೀಗ ಸರ್ಕಾರದವರ ಗಮನಕ್ಕೂ ಮತ್ತೆ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖಾ ಗಮನಕ್ಕೂ ತಂದಹಾಗಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ನಿಟ್ಟಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ಪೋಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಈ ಜೇಬು ಕಳ್ಳರನ್ನು ಪತ್ತೆಮಾಡಿ, ಈ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇವು ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಕೃತ್ಯಗಳು ಈಗ ಸಿಟಿಮಾರ್ಕೆಟ್, ಕಲಾಸಿಪಾಳ್ಯಂ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್, ರೈಲ್ವೆಸ್ಟೇಷನ್ ಇಂಥ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಪೋಲೀಸಿನವರು ಗಮನವನ್ನೇ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ನಮ್ಮ ನಿಟ್ಟಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಟ್ರಾಫಿಕ್ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್, ಪೋಲೀಸ್ ಆಕ್ಟ್‌ಎಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೂ ಎಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಾದಂಥ ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಸಿಡೆಂಟ್‌ಗಳು ಆಗುತ್ತಿವೆ! ಇವರಿಗೆ ಇಂಥ ಅಕ್ಸಿಡೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ನಾನೀಗ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮೋಟಾರ್‌ಗಳು, ಕೆಲವು ಆಟೋ ಮೊಟಾರ್‌ಗಳೂ, ರಾರಿಗಳೂ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಷನ್ ಮಾಡಿ ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ವಿಧಾಯಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಕ್ಷೆಮಾಡದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಅಕ್ಸಿಡೆಂಟ್‌ಗಳಾಗಲು ಅವಕಾಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಈ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ ಎನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಸನಾತನವಾದಂಥ ಇಲಾಖೆ. ಈ ದಿವಸ

ಇಷ್ಟೊಂದು ಪೋಲೀಸರಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಆ ಹಳ್ಳಿ ಜನರ ನಮ್ಮದಿ ನಮಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಈ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಂದ ನಾವು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಈ ನಗರಗಳಲ್ಲೇ ಈ ಕಳವು-ಬಗ್ಗರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃತ್ಯಗಳೂ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದೇ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೇ ಆರೋಚನೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಈ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ ಒಂದರಿಂದಲೇ ಈ ಕಾರ್ಯ ಅಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲಾರದೆಂದೂ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ನಾಗರಿಕ ನಗರದ ಜನರ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಈ ಕೃತ್ಯಗಳ ನೈರಾತಮ್ಯ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಆರೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ದಿವಸ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಧ್ಯಾವಂತ ತರುಣರು ನುರುಡ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಈ ಯುವಕರಿಗೆ ಈ ದಿವಸ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಇಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಜನರ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಬಳಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ದಿವಸ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಇಲ್ಲದಿರತಕ್ಕಂತೆ ಜನರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅವರ ಒಂದು ಗ್ಯಾಂಗ್‌ನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನು ಚಿತ್ತೂರು, ಸೇಲಂ, ವೆಲ್ಲೂರು ಇತ್ಯಾದಿ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಸಹೊಸದಾಗಿ ದಿನೇದಿನೇ ಬಂದು ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬರತಕ್ಕ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಗಮನಿಸಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆಯೂ ಆಧಾರ ಎಲ್ಲದಂಥ ಜನಗಳೆಲ್ಲ ಈ ನಗರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ಎಷ್ಟೋ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಬರಿಯಾಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೃತ್ಯಗಳೂ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಈ ಪೋಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇದೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಾಧ್ಯನರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಆರ್ಗನೈಜೇಷನ್ ಅನ್ನುವುದು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಗಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಶೀಲನೆಮಾಡಲು ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಂದು ಸಮಿತ್ತಿಯನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ನೇಮಕಮಾಡಬಹುದು. ಇದರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ತಾವು ಕಾರ್ಯೋದ್ದೇಶ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಅಂತೂ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಡೆಸಿ ಈ ಕಳವು-ಜೀಬು ಕಳ್ಳತನ-ಇತ್ಯಾದಿ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ಈ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರ ರೋಡಿನಲ್ಲಿ, ಅವೆನ್ಯೂ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ, ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುವುದೇ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಬಳೇಹೇಟಿಯಲ್ಲಂತೂ ಈ ಟ್ರಾಫಿಕ್ most congested. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಯಂಕಾಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ! ಇರುವ ಕೂಡ ಸಂಚರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಇದೆ. ಇಂಥ ರಸ್ತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ One-Way Traffic ಏರ್ಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ದೊಡ್ಡ ಪೇಟೆಗೂ One-Way Traffic ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು ಅಗತ್ಯ. ಜನರ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಬಳೇಹೇಟಿ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳಿಗೊಂದು ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾದದ್ದು

ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕಳೆದ 20 ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಚರ್ಚೆ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಈ ಟ್ರಾಫಿಕ್‌ನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಹೊಸ ರಸ್ತೆ ಆಗಲೇಬೇಕು. ಎಷ್ಟೋಸಾರಿ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಇಂಥ ವಿಷಯ ಆಗಿದೆ ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಮಿನಿಸ್ಟರ್ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೇವೆ. ಅವರೂ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದರೂ ಕೂಡ ಇನ್ನೂ ಈ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ವಿನಯವಾಗಿ ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

*ಶ್ರೀ ಶಿವನಂಜೇಗೌಡ (ಮೈಸೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು).— ಸ್ವಾಮಿ, ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪುನಃ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯವರು ಯಾರನ್ನೂ ಕೇಳದೆ ಅವರೇ ತಮಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದಂತೆ ಯಾವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೇಕೋ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಇತ್ತು, ಮೈಸೂರಿಗೆ 5 ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಅಣಕಲ್ ಎಂಬ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಇದೆ. ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನ್ನು ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಏನೇನೂ ಸೌಕರ್ಯವಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕು, ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ನಡೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಇನ್ನಾವ ಅನುಕೂಲವೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪೋಲೀಸ್‌ನವರು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸರಿರದವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿನ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮೀಷನರನ್ನಾಗಲಿ, ಅಮರಾಠರನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಈ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ನಮ್ಮನ್ನಾಗಲಿ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅನುಕೂಲವೇ, ಅನಾನುಕೂಲವೇ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಯಾರೂ ಕೂಡ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಆ ರೀತಿ ಕೇಳಿರುವುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾನು ಮೊನ್ನೆ ಭಾನುವಾರ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಗಳ ಆಯಿತು, ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಪೋಲೀಸ್‌ನವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಅನೇಕರು ಹೋದರು. ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ್‌ನವರು ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಎಲ್ಲರೂ ತ್ತಾರೋ ಏನೋ ಒಂದೂ ಗೊತ್ತೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ದೂರು ಕೊಟ್ಟರು. ನಾನು ಹೋಂ ಮಿನಿಸ್ಟರ್‌ಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅದು ಒಂದು ಕಥೆ ಅನ್ನಿ!

ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು.—ಹೋಂ ಮಿನಿಸ್ಟರ್ ಅವರಿಗೆ ನೀವೇ ಹೇಳಿದ್ದೀರಲ್ಲಾ ಇನ್ನೇನು!

ಶ್ರೀ ಶಿವನಂಜೇಗೌಡ.—ಈ ರೀತಿ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಯಾರನ್ನೂ ಕೇಳದೆ, ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೇ ಈ ರೀತಿ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ! ಜನಗಳು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು! ಮೈಸೂರು ನಿಟಗಿಂದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ 15 ಮೈಲಿ ಭಾಸಲೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಏನೇ ಆದರೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೈಸೂರು ನಿಟಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ! ಮೊದಲು ಯಾವ ಅನುಕೂಲ ಇತ್ತೋ ಆ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಆ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನ್ನು ಬೇರೆ

(ಶ್ರೀ ಶಿವನಂಜೇಗೌಡ.)

ಕಡೆಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇನು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ, ಯಾರಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆ, ಪೊಲೀಸ್‌ನವರಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಬೇಕೋ ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? ಹಾಗಾದರೆ ನಾವೇಕೆ ಇರುವುದು? ಜನಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು, ಅವರ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಜರುಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು, ಅವರ ಕಷ್ಟ ಸುಖ ಕೇಳಬೇಕು, ಅವರು ಸುಖವಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸೌಕರ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಈ ರೀತಿ ಅನಾನುಕೂಲ ಮಾಡಿದರೆ ನೀವೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದೂ ಕೂಡ ಇಂಥ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಆ ಜನಗಳು ಕೇಳಿದೇ ಬಿಡುತ್ತಾರೆಯೇ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಇದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಹೋಂ ಮಿನಿಸ್ಟರವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲ!

ಶ್ರೀ ಶಿವನಂಜೇಗೌಡ.—ಅದರೂ ಕೂಡ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ಬಂತು, ಹತೋಟಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದರು, ಜನಗಳಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದೆ ಎಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕೇ ಹೀಗಾಯಿತೋ ಏನೋ! ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಆಯುರ್ವೇದ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಂತೆ ಮಾತ್ರ ಈಗ ಮಾತನಾಡಿ.

ಶ್ರೀ ಶಿವನಂಜೇಗೌಡ.—ಆಗಲ ಸ್ವಾಮಿ: ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮೈಸೂರು ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಅಲ್ಲೇ ಇರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪುನಃ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಸ್. ಬೋರಣ್ಣಗೌಡ (ಬೇಲೂರು).—ಸ್ವಾಮಿ, ಮಾನ್ಯ ಅರ್ಧ ಸಚಿವರು 6 ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟು 4 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾನನಿರೋಧ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪಾನನಿರೋಧ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರುಯಾರು ಕಳ್ಳ ಭಟ್ಟ ಮತ್ತು ಕದ್ದು ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಂಥವರನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಂಥವರ ಮೇಲೆ ಕೇಸು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ನಿಬ್ಬಂದಿ ಇಲ್ಲದೆ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾದರೂ ಒಂದು ಕೇಸು ಪತ್ತೆ ಆಗಿ ಕಳ್ಳ ಭಟ್ಟ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಮಾಜಾರ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ, ಪೊಲೀಸ್ ಹೆಡ್‌ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ 40-50 ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ, ಅವರು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರತಕ್ಕ ವ್ಯಾನ್‌ಅನ್ನೋ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾರದಾದರೂ ಕಾರನ್ನೋ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಬಾಡಿಗೆಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ರೀತಿ ಕಾರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದರೊಳಗೆ ಈ ಕಳ್ಳ ಭಟ್ಟ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಅವರ ಕಡೆಯವರು ಈ ರೀತಿ ಪೊಲೀಸ್ ನವರು ಬರುತ್ತ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅದು

ಕಾಣದಂತೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸನ್ನಿವೇಶ ಎಷ್ಟೋ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ಕಷ್ಟ, ತೊಂದರೆ. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳ ಭಟ್ಟ ತಯಾರು ಮಾಡುವುದು, ಬಾಡಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಸಾಗಿಸುವುದು ಇಂಥದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ನಿಬ್ಬಂದಿ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಾನೂನುಸಾರದಂತೆ ಆ ಕಾನೂನಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಜನಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕೇಸು ಇದೆ ಎಂದರೆ ಇವತ್ತು ಒಂದು ಪಿಕಾರಿ ನಿಶ್ಚಿತ ಎಂದು ಪೊಲೀಸ್‌ನವರು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಜನಗಳೂ ಕೂಡ ಅಂಥ ಪಿಕಾರಿ ನಿಶ್ಚಿತ ಸಾಕು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ವಹಿಸಿ ಏನಾದರೂ ಲಪಟಾಯಿಸೋಣ ಎಂದು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರೊಹಿಬಿಷನ್ ಕೆಲಸ ಬಹಳ ಅತ್ಯಪ್ರಕರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ನಿಬ್ಬಂದಿ ಇಲ್ಲ. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಗಳು ಬಹಳ ವಿರಳವಾಗಿವೆ. 20-25 ಮೈಲಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸಬ್ ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಒಬ್ಬ ರಾಜನಂತೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆತನನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಜನಗಳ ಕಷ್ಟ ಏನು, ಅವರ ದೂರು ಏನಿದೆ, ಅವರ ಕಷ್ಟ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಾನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಶಕ್ತ ಎನ್ನುವುದೂ ಕೂಡ ಅವರಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದೂರು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ವಾಮೂಲು ಕೊಡಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಆಯಿತು ಅಥವಾ ಹಸುವನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಯಾವನಾದರೂ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ದೂರು ಕೊಟ್ಟು ಎಂದರೆ ಪುರು ಆಯಿತು ಎಂತಲೇ! ಕೇಸು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಅವನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ; ರೈತ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಪ್ಪಿಷ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾರಿ ಮನೆ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಸತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಯಾಗಿದೆ; ಪೊಲೀಸ್ ನಿಬ್ಬಂದಿ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಹಿಬಿಷನ್‌ಗಾಗಿಯೇ ಬೇರೆ ಒಂದು ನಿಬ್ಬಂದಿ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾನ್ ಅಥವಾ ಜೀಪುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದದ್ದು ಬಹಳ ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರಿಗೆ ಒಂದು ಜೀಪು ಇದೆ. ಬಾಕಿ ಇನ್ನಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಆ ಜೀಪಿನ ಸೌಕರ್ಯ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಾನಾ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜೀಪುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಾಗಲೂ ಸಹ ಸರಿಯಾದ ಜೀಪುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಹಾಸನದಲ್ಲಿರುವ ಜೀಪು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿ ಬೇರೆಕಡೆಯಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಜೀಪುಗಳ ರಿಪೇರಿಗೆ ಸ್ಪೆರ್ ಪಾರ್ಟ್ಸ್ ಬೇಕಾದರೆ ಎಸ್. ಪಿ. ಸಿ. ಗೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಬರೆದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಂಜೂರಾಗಿ ಬರುವವರೆಗೂ ಏನೂ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ಈ ಅನಿವಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶ್ರದ್ಧೆವಹಿಸಿ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರೊಹಿಬಿಷನ್ ನಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಜೀಪನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಜನಗಳನ್ನು

ಹಾಕುವಾಗ ನರಿಯಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಯಾರು ನಿಸ್ಸೃಹತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅಂಥವರನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ 100 ಜನ ಇದ್ದರೆ 95 ಜನಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ತಾವು ಹೇಳುವ ಉಪಾಯವೇನು ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಫ್. ಬೋರಣ್ಣ ಗೌಡ.—ಅದನ್ನು ಆ ಇಲಾಖೆಯವರಿಗೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಬೇರೆ ಕಮಿಷನರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಎಂದರೆ ಅವರು ತಯಾರಾಗಿದ್ದಾರೆ. Remedy ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದರೂ ಅವರೇ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. 100ಕ್ಕೆ 95 ಮಂದಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ, ಕುಡಿಯುವವರನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ಎಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇವತ್ತು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಒಂದು ಕೇಸು. ಒಬ್ಬರು ಒಂದು ಬ್ರಾಂಡ್ ಸೀಸೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಪೊಲೀಸರೇ ಚೆಕ್‌ಗೆಟ್ಟು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಕೂಡಲೇ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪೊಲೀಸನವರಿಗೆ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಂಡ್ ಬಾಟಲ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಅವರೇ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ಸೀಸೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಹೀಗೆ ಪೊಲೀಸ್ ನವರೇ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬ್ರಾಂಡ್‌ಬಾಟಲ್‌ಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಅಂಥವರ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಕೇಸೂ ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದರೆ ಅಂಥವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡುಹೋಗಿ 50 ರೂಪಾಯಿ ಜುಲ್ಮಾನೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಅನೀತಿಯಂತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಕೋಲೋ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸೀಲ್ ಆಗಿಬರುತ್ತವೆ. ಒಳಗೆ ಇರುವುದು ಬ್ರಾಂಡ್ ಬಾಟಲ್. ಇದನ್ನು ತೆರೆಸುವವರು ಯಾರು? ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹುಕಾರರು, ಬ್ರಾಂಡ್ ಉಪಯೋಗಿಸದೇ ಇರತಕ್ಕ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು, ಲಿಂಗಾಯಿತರು, ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಶ್ರೀಮಂತರು, ಪಾಂಡುರುಗಳು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಇಂಥ ಕಡೆ, ಇಂಥ ಕಡೆ ಸೋಪಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದು ಸೀಲ್ ಆಗಿ ಬ್ರಾಂಡ್ ಬಾಟಲ್ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದೆ, ಚೆಕ್ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಪೊಲೀಸ್ ನೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏನುಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ—ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬರು ಇದ್ದರು, ಈಗ ಆ ರೀತಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ, ಈಗಿರುವವರು ಒಳ್ಳೆಯವರು—ಅವರು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದರೆ ತಾವೇ ಬ್ರಾಂಡ್ ಕುಡಿದು, ಆ ಬಾಟಲ್‌ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾನಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ದಿನ ಪಾನನಿರೋಧ ಜಾರಿ ಮಾಡಿರುವ ಕಡೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ, ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅಂಥವರ ಮೇಲೆ ಉಗ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟು ಇದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನಪೂರ್ಣ ಇಲ್ಲವೇ ಇದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೇ. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ಪೊಲೀಸರೇ ಇದ್ದರೆ ಇದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೇ. ಸ್ಪಾಟ್ ಸಾಲದು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರೇ ಇಂಥ ಕೆಲಸಮಾಡುವವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಿ ನರಿಯಾದ ನಿಗಾ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಈ ಪಾನನಿರೋಧ ಈಗ ಅರ್ಥಾಂತವಾಗಿರುವುದು

ಕೊನೆಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಎನ್ನುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ

2 P.M.

ವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂಥ ಕಡೆ prohibition ಗೋಸ್ಕರ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. Prohibition cases ಹಿಡಿದು ಬೇಕಾದಷ್ಟು 10-20 ಡ್ರಾಂ ಅಲ್ಲ, ಹಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ 50 ರೂಪಾಯಿ ಜುಲ್ಮಾನೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. 50 ರೂಪಾಯಿ ಜುಲ್ಮಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಸೊಂಟದಿಂದ ನೋಟುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು 50 ರೂಪಾಯಿ ಯಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ 60 ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಮುಖಕ್ಕೆ ಚೆಲ್ಲ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆಗೆ 50 ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲ ಅದರ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡತಕ್ಕವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಪ್ರತಿ ದಿವಸ, ಪ್ರತಿ ಘಂಟೆ ಪೊಲೀಸನವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಅದರೂ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ನರಿಯಾದ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸವಿನಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಹನುಮಯ್ಯ (ಹಿರಿಯೂರು-ಅನುನೂಲಿತ ಜಾತಿಗಳು).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ನಾನಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಪೊಲೀಸರು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ದಕ್ಷತೆ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳ ವಿಚಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಸುಮಾರು ಆರೇಳು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಮನೂದೆಗಳನ್ನು ಪಾಸ್ ಮಾಡಿಸಿ ಅವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಲಾಖೆಗೂ ಕೂಡ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ದೇವೀ ಜಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಲೈಸೆನ್ಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಚೆಗೆ ದೇವೀಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿ, ಕೋಣ ಕಡಿಯಬಾರದು ಎಂದು ಕಾನೂನು ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಪೊಲೀಸಿನವರೇ ಕಾವಲು ನಿಂತು ಕೊಂಡು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿ, ಕೋಣ ಕಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಪೊಲೀಸರು ನೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಏನೂ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ದೇವರ ಗುಡಿ ಮುಂದೆ ಕಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರೆ ತುಂಬ ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ದೇವೀ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಬಹಳ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ದೇವೀಜಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇಪೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಯಾವ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೂ ಕೂಡ ದೇವೀ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಪೊಲೀಸಿನವರು ಆ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಸಾರಾಯ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಡಿದು ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ವಾಪಸು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರಮತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪೊಲೀಸ್

*ಶ್ರೀ ಬಿ. ಹುಚ್ಚೇಗೌಡ (ತುರುವೇಕೆರೆ).— ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಡಿವ್ಯಾಂಡನ್ನು ಎರೋದಿಸಿ ಒಂದೆರಡು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಐಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ವಿಚಾರವೇನೆಂದರೆ ಪೋಲಿಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆ ಇಲ್ಲ, ಇದನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ವರ್ಷೇ ವರ್ಷೇ ನಾವು ಹೇಳತಕ್ಕ ಅಂಶ. ನನ್ನ ಮಾನ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತರು ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನೂ ದಿವಸ ದಿವಸಕ್ಕೆ ದಕ್ಷತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾನಾದರೂ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ದಕ್ಷತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಳ ಸಾರಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ನೌಕರ ವಾಗದವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳತಕ್ಕ ಅಂಶ. ಅದೇನಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದರೆ, ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 100ಕ್ಕೆ 540ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ಬರ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. 1946-47 ರಲ್ಲಿ 24 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಬರ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಈ ವರ್ಷ 127 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಬರ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಈ ಹಣ ಯಾವ ರೀತಿ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ದರ್ಜೆಯ ಜನರು ಬಹಳ ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ. 9,837 ಜನ ಕಾಣ್ಸೈಬಲುಗಳೂ ಮತ್ತು 1,200 ಜನ ದಳೇದಾರರೂ ಮತ್ತು ಜವೇದಾರರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಜನರಿಗೂ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಸ್ವೇಲು ಸಂಬಳ ನಿಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ— ಒಂದು ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ—ಒಬ್ಬನ ಮುಟ್ಟುಗಾದರೂ ಆಗುವ ಹಾಗೆ ಇದೆಯೇ ಎಂದರೆ ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು. ಅವನೇನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟಿ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಸಂಬಳ ಸಾಲದೆ ಹೊರಗಡೆ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಹೊರಗಡೆ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಹೊರಟರೆ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲೆನವರೆಗೂ ಕೂಡ ಅವರವರ ಸಂಬಳದ ವಾಮಾಷಾ ಪ್ರಕಾರ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬನೇನಾದರೂ ಅನೀತಿಗೆ ಇಳಿದನೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅನೀತಿಗೆ ಇಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ತಪ್ಪಿಸಲು ಕೂಡೆ ಇದ್ದರೆ ತಾವೂ ಕೂಡ ಅದರಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಒಬ್ಬ ಪೋಲಿಸ್ ಕಾಣ್ಸೈಬಲರ ಸಂಬಳ 22-32 ಎಂದು ನಿಗದಿಯಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ರಿಯಾಯಿತಿ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು. 22 ರೂಪಾಯಿ

ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯೋಚನೆಮಾಡಬೇಕು. ಕೈಗಾರಿಕಾಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕೂಲಿಯವನಿಗೆ ಏನು ಸಂಬಳ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ನಿಷ್ಪಕ್ಷ ಮಾಡಿ ದ್ದೀರೋ, ಇನ್ನೂ ಆರ್ಗನೈಜ್ ಆಗದೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ವ್ಯವಸಾಯದ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕೂಲಿಗಾರನಿಗೆ ಏನು ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಮಾಡಿ ದ್ದೀರೋ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇವರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಸಂಬಳ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮಾನ, ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಅವರ ಆಸ್ತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಮತ್ತು 24 ಘಂಟೆಯೂ ಕೂಡ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಧ್ವರಾಗಿರತಕ್ಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು, ಕೇವಲ 22 ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಕೊಟ್ಟು, ಪೊಲೀಸಿನವರಿಗೆ ವಹಿಸುವುದು ಸರಿ ಯಾದದ್ದೆ? ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ಐದರಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಎಷ್ಟರಷ್ಟಿಗೆ ಜನ ಗಳಿಗೆ ನೀವು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಳ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದೀರಿ ಎಂದರೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ಮೂರರಷ್ಟು ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. 400 ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳವಿದ್ದವರಿಗೆ 1,200, 1,400, 1,600, 1,950 ಹೀಗೆ ಕೊಡು ತಿದ್ದಿರಿ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿರುವವರಲ್ಲಿ ಕೂಡ disparity ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್‌ಗಳಿಗೆ 22 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ 30 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ; ಇಲ್ಲಿ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ಗಳಿಗೆ 150-250 ರೂಪಾಯಿ ಇದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಿ 275 ಮ್ಯಾಕ್ಸಿಮಂ ಗ್ರೇಡ್ ಇದೆ. ಸಬ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್, ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಸೂಪರಿಂ ಟೆಂಡೆಂಟ್ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರ ಸಂಬಳ ಮತ್ತು ಗ್ರೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಗೂ ಬಳ್ಳಾರಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಬಳಗಳಿವೆ. ಇದನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಇನ್ನೂ ಐದು ಸಂಸ್ಥಾನ ಗಳೊಡನೆ ಸೇರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈಗ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಐದಾರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರು ವಾಗಲೇ ಸರಿಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರದೆ ಇರಬೇಕಾ ದರೆ, ಮದರಾಸ್, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಬೊಂಬಾಯಿ ಮತ್ತು ಕೊಡಗು, ಈ ಭಾಗಗಳು ಬರುವಾಗ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸ್ಕೇಲುಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿ ಹೊಂದಿಸುತ್ತೀರಿ? ನಾನು States Re-organisation Bill ಕೂಡ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾರಾರಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಗ್ರೇಡುಗಳಿವೆಯೋ ಅದೇ ಗ್ರೇಡುಗಳನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು, ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹೋದರೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡು ತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆಗ ಇಲ್ಲಿಯವರ ಅವಸ್ಥೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಸರ್ಕಾರದವರು ನಾಲ್ಕಾರು ವಿಧವಾದ ಸ್ಕೇಲುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ, ಅದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾದಾಗುತ್ತಾ ಎಂದು ಸಹ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡು ತ್ತೇನೆ.

ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಳ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು, ಒಂದಕ್ಕೆ ಐದರಷ್ಟು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿದರೂ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ರೂಪಾಯಿ

ಗಳನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಸಾಲದು. ಅದುದ ರಿಂದ ಅದಷ್ಟು ಜಾಗೃತ, ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಳವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದರೂ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ. ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಳ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ ಒಂದೇ ಗ್ರೇಡಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ತರಹ ಸಂಬಳ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ ಒಂದೇ ತರಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ನೀತಿಯನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗಿರುವ ಅನುಭವ ಧಾನ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಪ್ತಿಗಳ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೋಗಿ ರಾಡಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಲಂಚಕೋರರಿಗೆ ಅನು ಕೂಲಿವಾಗಿದೆ. ಈ ಇಲಾಖೆ ವಿಚಾರ ಈಗಾಗಲೆ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಹೇಳಿದರೆ ಅಷ್ಟು ಬೆರೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಬೋರಣ್ಣ ಗೌಡರೂ ಕೂಡ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಪೊಲೀಸಿನವರಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರವಾಗಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಗಮನಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲೂ ಪಾಸ್ ನಿರೋಧದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸಿನವರು ಎಳೆಪ್ಪೂ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬೆರೆಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸಿನವರು ತಾತ್ಕಾಲ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಕಳ್ಳ, ಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾನೇ ಹಿಡಿದು ಬುಕ್ ಮಾಡಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮಂತ್ರಿ ಗಳು ಕೂಡ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ರಾತ್ರಿ ಕಾವಲು ಹಾಕಿ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಿ ಕಳ್ಳ ಬಟ್ಟೆ ಇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಾಕಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

*Sri H. M. CHANNABASAPPA (Minister for Industries).—On a point of personal explanation. I have only told the Hon'ble Member an incident that happened in Shimoga where a few persons were carrying on trade in illicit liquor and the police made an Herculean effort to seize the property and take necessary action. It speaks only of the efficient work that the police people did.

Sri B. HUTCHE GOWDA.—With the direction of the Industries Minister. I do not think the police would have done all that and taken so much trouble. In that case, why did they not do it so far? It is going on for years together. ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ, ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸುವ ಪಕ್ಷದವರೇ ಅವರ ನಿಷ್ಕಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ನಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಬೆರೆಯುವೆಂದು ಶ್ರೀ ಬೋರಣ್ಣ ಗೌಡರೇ ಹೇಳಿದರು. ನಾವು ಹೇಳು ವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಷ್ಟು ನಿಷ್ಕಹಾಯಕರಾಗಿ, ನಿರಾಶಾ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೂ ಕೂಡ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಾಗಲಿ ಜನರ ಮಾನ, ಪ್ರಾಣ, ಆಸ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ರ ಕಾಪಾಡುವ ಪೊಲೀಸಿನವರ ದಕ್ಷತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರ ಬಾರದು. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣ ಮುಂದು ಮಾಡು ವುದು; ಕಡಮೆ ದರ್ಜೆ ನೌಕರರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು

(SRI B. HUTCHE GOWDA).

ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ, ಸಂಬಳ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು. ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ಕೊಡುವ 127 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಯಾವ ರೀತಿ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡಿದರೆ, ಯಾವ ರೀತಿ ಸಂಬಳ ಸಾರಿಗೆ ಮಾರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದರೆ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನ ನೆಲೆಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಅದರಂತೆ ಮಾಡಿ ದಕ್ಷತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿ ತರುವಂತೆ ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಕೆಲಸ ನಡೆಸಬೇಕು ಎಂದು ನೂಟಿಸಿ ಈ ಡಿವ್ಯಾಂಡ್ ಮನವಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತೇನೆ.

*ಶ್ರೀ ಎಲ್. ಸಿದ್ದಪ್ಪ (ಚನ್ನಗಿರಿ).—ಸ್ವಾಮಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರ, ಭದ್ರಾವತಿ ರಿಸರ್ವಾಯರ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟಿನ ಮತ್ತು ಧಾನಲ್ ಡಿವಿಷನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಬಹು ಜನ ಆಂಧ್ರರು ಮತ್ತು ತಮಿಳರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ರೌಡೀಸ್ ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಂದೂಕು ಬಿಸ್ಕುನಲ್ಲಿ ಬೇಕೋ ಅದಕ್ಕೆ ಪೊಲೀಸರು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕು. ನಾನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯೋಜಕ ಇದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬಂತು. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಇಲಾಖೆಯವರು ಪ್ರೊಲೀಸರ್ ಕಳುಹಿಸಿ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಪೊಲೀಸರು ಇಲಾಖೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಲಾ ಆಂಡ್ ಆರ್ಡರ್ ಮ್ಯಾಂಟೆನ್ ಮಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಜನ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಜೊಗೆ ಕೂಡಲೆ ಪೊಲೀಸರು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವುದು ಪೊಲೀಸರು ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಇಲಾಖೆ ಈ ಎರಡು ಇಲಾಖೆಗಳ ಕರ್ತವ್ಯ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಚನ್ನಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಟನರ್ ಡಿವಿಷನ್ ನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಡೆಯ ಜನರಿಗೆ ವ್ಯಾಜ್ಯವಾಗಿ ಅಂಚಿನ ಸಿದ್ಧಾಪುರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗುರಾಟೆಯಾಗಿ ಮರ್ಡರ್ ನೆಹ ಮಾಡಿದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಈ ತರಹ ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ನಾಡಿನ ಜನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇರಿರುವ ಕಡೆ ತಕ್ಕ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇದನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ.

ಎರಡನೆಯದು ಪಾನನಿರೋಧದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸಿನವರ ದಕ್ಷತೆ ಕಡಮೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾದ ನಡೆದಿದೆ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದ ಬಡ್ಡೆಟ್ ಭಾಷಣ ಮಾಡುವಾಗ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಈ ಪಾನನಿರೋಧ ಮಾಡಿರುವ ಕಡೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಯಾವ ಸರ್ಕಾರವೂ ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ತಪ್ಪಿತಸ್ತರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜುರ್ಮಾನೆ ಹಾಕಿದರೆ, ಶ್ರೀ ಬೋರಣ್ಣ ಗೌಡರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಜುರ್ಮಾನೆ ಕೊಟ್ಟು ಅದರ ನಾಲ್ಕೈದರಷ್ಟು ದುಡಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಮನೋಭಾವನೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಪೊಲೀಸಿನವರು ಸರಿಯಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಫಿರ್ಯಾದು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪಾನನಿರೋಧದನೀತಿ ಜಯಪ್ರದವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನನ್ನ ವಾದ. ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀ ಸಿ. ರಾಜಗೋಪಾಲಚಾರಿಯವರು ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕುಡಿಯುವವರಿಗೆ ಪ್ರಿವೆಂಟಿವ್ ಡಿಟೇಷನ್ ಎಂದು ಮಾಡಿದರೆ ಒಂದು

ವೇಳೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗ ಬಹುದೋ ಏನೋ! ವಿಧಾನ ಸೌಧ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಡ್‌ಕ್ಯಾರ್‌ಗಳು ಗಳ್ಳ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಜೈಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಚನ್ನಗಿರಿ ಮತ್ತು ಭದ್ರಾವತಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಕಡೆ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಕೆಲಸ ಹೇರಳವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ರೌಡೀಸ್ ಬಹಳ ಜನಿರುವುದರಿಂದ ಲೋಕಲ್ ಪಾಪ್ಯುಲೇಷನ್ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯ. ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನವನ್ನು ಈ ಕಡೆ ಸೆಳೆಯಲು ನಾನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದೆ.

*Sri P. M. SWAMIDURAI (K.G.F.—Scheduled Castes).—Sir, I want to bring to the notice of the Government some undue excesses on the part of some of the police. I say 'some' because there are good officials also in the department. In the Kolar Gold Fields in the year 1950 or so there was a Superintendent of Police who appeared to be very rough outwardly, but his attitude towards the public was very good. In the year 1953-54 or so, there was another officer who appeared to be very nice but was a dangerous person to the public. He was doing more harm to the public than good.

Sri H. SIDDAVEERAPPA (Minister for Home).—It was during his regime that a case was launched against you, I suppose.

Sri P. M. SWAMIDURAI.—According to rules he has done it. I have no grievance about that nor have I any complaint. I have taken it smoothly. There is another officer who is said to be very good; but I had no occasion to meet him except once, and form any opinion. I want to bring a specific instance to the notice of Government and that is, with regard to the traffic control. Traffic control has recently been introduced and it is very good. But, there is a particular policeman—I think he is a Jamedar—whose behaviour towards the public is very unhappy. I suppose he is not an Indian. He shouts at people in a very rough manner and in a manner which irritates anybody. Once, I was passing through that road where he was on duty and I saw him shouting at a person going on the other side in a very rude way. I advised him not to do that and told him that he should make use of the whistle that is supplied to him instead of shouting at people.

No doubt those who violate law must be punished. But there is a way in which they should be cautioned and guided.

Sir, there was a police lock-up incident in Oorgaum. A man died in the lock-up. People say many things about the incident. Some say, he was murdered; some other say, he committed suicide. There is a strong impression about this in the mind of the people there that that individual was harassed by the people and he was tortured. People say that he committed suicide due to the excess torture by the police; some say that he was actually murdered by the police. The police version is that the man committed suicide in the lock-up. Sir, why should a man commit suicide in the lock-up? When he was in the custody of the police, it was their sacred duty to see that his life was safe. Instead of that, he is finished and I do not know how he was finished. I cannot say for certain whether it was a suicide or a murder; but the inquest of the Doctor says that it was suicide. But the point that I want to bring to the notice of the House and the Government is that that man was kept in police custody for more than 24 hours without the permission of the Magistrate. The Munsiff-Magistrate came there and conducted the inquest. I was present there. The police all the while insisted the Magistrate to have the evidence of the witness of a man who was a co-accused with the deceased that night. The Magistrate refused.

2-30 P.M.

Then another third party came in and gave evidence that the man in the lock-up was there for about 10 days because that man was also an accused and he was put in that particular lock-up along with him and he said that the man was already there for about 10 days and that was what the deceased person had said to him.

Mr. SPEAKER.—I want to know whether that case is pending.

Sri P. M. SWAMIDURAI.—No. If the case were pending, the Hon'ble Home Minister would have objected to

my raising the matter here. There was the information that the man was in the lock-up for more than 24 hours. Then the Magistrate insisted that the other witness whom the Police wanted to cite be brought. That man was brought and he gave evidence. The Police said that these two accused were brought on a particular Saturday and that this particular accused died early morning on Sunday. But that co-accused gave evidence saying that he was brought alone and nobody else was brought, that this particular accused was in the lock-up already and that he did not know for how long. This co-accused said that he was brought on Friday, whereas the Police said that both the accused were brought on Saturday. There is the other evidence that the accused in question was in the lock-up for more than 24 hours. So I urge the Government to enquire into this particular incident and find out why the Police are keeping persons in the lock-up for more than 24 hours without the permission of the Magistrate. Thereby I do not mean that the Police should obtain the permission and keep the man and torture him. I know some of the local people were also detained like that. I represented this to one of my best friends, an Hon'ble Member of the Legislature, an efficient Advocate and he said "These are the ways of the Police. It is going on." Then I kept quiet. My point is that it should not go on like that.

Another thing. With regard to the use of the loud speaker, you know with what intention that Act was passed this year. Why they want to exercise undue power, is my question. In some cases when a party goes and approaches the Police for a licence to use the loud speaker for marriage, for playing music and other local functions, they seem to direct the party not to include as speaker, certain X, Y, Z and I ask that party to come with me to give evidence. He is afraid and says 'You know what will be my fate'. Such is the affair. We expect the Police to be reasonable and use discretion in this matter. It is true that we have to regulate and control, but there should be no undue control and regulation.

Mr. SPEAKER.—The Hon'ble Member must close.

Sri P. M. SWAMIDURAI.—If that is the will of the Speaker, I close my speech. I thank you very much for having given me an opportunity to speak. I only appeal to the Government to take note of all these points and make an enquiry and do the needful.

Sri K. S. VASAN.—I won't repeat what my friends Sri Boranna Gowda and Sri Hanumiah said with regard to the behaviour of the Police in respect of enforcement of prohibition. While in K.G.F. too the Policemen misbehave, I will not be uncharitable to them and make them wholly responsible for the failure of prohibition. I always hold that even if all the Policemen are honest, prohibition cannot be a success and prohibition can never be a success in K.G.F. in any case. Further I only want to bring to the notice of the House an incident that occurred in Oorgaum Police Station on the 5th February. One grave-digger, an examine worker by name Natesan was taken into Police custody on the 26th January on a complaint.

Sri H. SIDDAVEERAPPA.—You may put an interpellation. I will answer that.

Sri K. S. VASAN.—I only appeal to the Government that in the interests of fair administration of Police, an enquiry into this incident by a high judicial officer be ordered.

*Sri B. T. KEMPARAJ (Bangalore South—Scheduled Castes).—On this demand, I want to make only one point clear to the Government. Though the matter is a very simple one, it is creating greatest injury and also financial loss to the public. It is a well known fact that the Majestic Square is a bus stand. There are no police constables there to supervise the traffic or to control the passengers that get into the buses. It is my daily experience that after the cinema is over at about 9-30 p.m. there will be a rush to get into the bus. Then the pick-pockets also pretend to get into the bus and commit pick-pocketing. Three or four or half a dozen persons will lose their

purses. Once a passenger lost a purse containing about Rs. 300. On a Sunday the military people from Jalahalli come to the City. At that time the pick-pockets stand there and they will cut the pockets very easily. Coolies come to the City and while they enter into the bus, their purses will be lost. Though I have brought this to the notice of the concerned Police officer, nothing has been done hitherto. Therefore, I urge upon the Government to take this matter seriously into consideration and see that the traffic is controlled properly and also the queue system is maintained as it was previously, in almost all the bus stands in the Bangalore City and Civil Station.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಕೊಟ್ಟ ಬಸವನ ಗೌಡ (ಕೊಡಗಿ).—ವಾನ್ಯ ನೃಪಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನಾನು ಈಗ ಆ ನಮ್ಮ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪೊಲೀಸ್ ಆಡಳಿತದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಈ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡನೇ ಯುದ್ಧಾನಂತರ—1945ನೆಯ ಇಸವಿಯಿಂದೀಚೆಗೆ ಈ ಕರಪೌಷ್ ಅನ್ನುವುದು ವರ್ಷ ವರ್ಷ ಈ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಏರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಇದೂ ಏರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಲಂಚ-ರುಪಪತ್ರಗಳು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆ ನಮ್ಮ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲಂತೂ ಇದಿನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಈ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯು ವೈದೇನು ದೇಶದಲ್ಲಿ whether to keep law and order or to disturb the law or order ಅನ್ನುವುದೇ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರಿಗೆ ತುಂದಾ ಸಂಶಯಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆ ವೆನ್ಸರ್ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಲಂಚ-ರುಪಪತ್ರ ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಪೊಲೀಸಿನವರು ಕೆಲವು ರೌಡೀಸ್ಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ದಳ್ಳಾಳಿ ಜನರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೌಡೀಸ್ಗಳು ಆ ಪೊಲೀಸರ ಸಹಾಯದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರುಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ರಾ ಅಬ್ಬಿಡಿಂಗ್ ಜನಗಳಿಗೂ ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಪೊಲೀಸಿನವರೇ ಕೆಲವುಸಾರಿ ತಾವೇ ಒಳಸಂಚುಮಾಡಿ ಈ ಕಳ್ಳತನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮಾಲನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡವರು ಫಿರ್ಯಾದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅಂಥಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಪೊಲೀಸರು ಯಾರಿಂದಲೋ ಒಂದು ನುಳ್ಳು ರಿಪೋರ್ಟನ್ನು ತಮಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಮೂಲಕ ಊರಿನಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಹಣವಂತರಿಗೆ ಹೆದರಿಸಿ-ಬೆದರಿಸಿ ಎನಾ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥವರಿಂದ ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಲಂಚವನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಲಂಚ ಬಂದಕೂಡಲೇ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ಯಾರಾದರೂ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು—ಗೌರವಸ್ಥೆಗಾಗಿರತಕ್ಕಂಥವರು ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮ ನೌಕರರು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ಕುರುಕುಳ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಲಂಚ

ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಫಿರಾದಿ ಕೊಟ್ಟರೆ- ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಹಾಗೇ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಅನಂತರ ಆ ಪೊಲೀಸಿನವರೇ ಆ ರೌಡೀಸ್‌ಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು-ಅವರಿಗೆ ಇವರೇ ಚುಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಆ ಮರ್ಯಾದಸ್ಥರಿಗಲ್ಲಾ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವಮಾನ ಪಡಿಸುವುದು, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಸುಳ್ಳು ಆರೋಪಣೆಗಳನ್ನು ಹೊರಿಸುವುದು, ಅವರ ಮೇಲೆ ಸುಳ್ಳು ಫಿರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲದ-ಸಲ್ಲದ ರಿಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು-ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಇವರ ಮೇಲೆ ದೂರು ಹೇಳಿದಂಥ ಜನರಿಗೆ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಅಸಾಧ್ಯ ತೊಂದರೆಗೀಡಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗಿಲ್ಲಾ ಈ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಜನರು ಎಂದರೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಬ್ಲಂ (ಸಮಸ್ಯೆ) ಆಗಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಪೊಲೀಸ್ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್‌ರಿಗೆ ಫಿರಾದಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರು ಸರಳವಾಗಿ ಆಗಲ ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೇಬಲ್‌ನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪೊಲೀಸ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಗ್ರೇಡಿನ ವರೆಗೂ ಇರತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ನೌಕರರೂ ಪಬ್ಲಿಕ್ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲೇ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಲಂಚ ಕೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿಯೇ ಆ ಪೀಡಿಸ್ತೆ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರ್ಯಾದಸ್ಥ ಜನರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಲಂಚವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ಈ ಪಾನ ನಿರೋಧದ ವಿಚಾರ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡರೆ ಇದು ಶೇಕಡಾ 90 ರಷ್ಟು ಫೆಯುಲ್ಟರಿ ಆಗಿದೆ. ಈ ಹರಿಜನರನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ಬಹಳ ಬಡ ವರಾಗಿರತಕ್ಕಂಥ ಜನರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದವರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಈಗ ಕುಡಿತ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಪ್ರೊಹಿಬಿಷನ್ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೂ- ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಕುಡಿಯುವುದು-ಮತ್ತು ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೇಬಲ್‌ನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ವರೆಗೂ ಒಂದು ಮಾವೂಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮಾವೂಲಿ ಹಣ ಇವರ ಕೈಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲ ಈ ಇಲಾಖೆ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್‌ಗೆ ಸದಾ ಅವಕಾಶವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಾರ ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ, ಎ.ಎಸ್.ಪಿ. ಮತ್ತು ಡಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಇವರಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಇದು ಆ ಬಳಾರಿ ಟೌನಿನಲ್ಲೇ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ಏನೂ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಮೈಸೂರು ಆಫೀಸರ್‌ಗಳ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪೊಲೀಸ್ ನೌಕರರು ನಮಗೆ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ ಬಹಳ ಕಮ್ಮಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತದೆ, F.T.A. ಬಹಳ ಕಡಮೆ ಇದೆ, ಅದ ಕೊಟ್ಟರವಾಗಿ ನಾವು ಈ ಲಂಚವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ಹೀಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಖರ್ಚಿಗೆ ಹಣ ಸಾಲದೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದಕಾರಣ ದಯಮಾಡಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಆ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿ, ಈ ಕಡೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಪೊಲೀಸಿನವರನ್ನೇ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಅರಿಕೆ.

ಇನ್ನು ಈ ಪೊಲೀಸಿನವರೇ ಲಂಚ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೇವಿ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕುರಿ-ಕೋಣ, ಮೇಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು

ಬೈಲಾಟ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ- ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಂದ ಹಣ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಆಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನು ಈ ಸಾಲುವಾರಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ-ಅದನ್ನು ಈ ಪೊಲೀಸಿನವರು ನೋಡಿದರೂ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಇವರು ಯಾವ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಅಂಥ ಜನರನ್ನು ಹೆದರಿಸುವುದೂ ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಈ ಪೊಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಈ ಸಾಲುವಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾ ಇಡುವಂತೆ ಒಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೊಡುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

* ಶ್ರೀ ಕೆ. ವಿ. ಬೈರೇಗೌಡ (ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ).--ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಈ ಡಿಪ್ಯಾಂಡಿನ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಅತಿ ಸುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನೇಕರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನವಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಏರಿಯಾ ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಅದರ ಅವಾಂತರ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲ ರೈತಾಪಿ ಜನರು ವಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಿದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಮಿಲಿಟರಿಯವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಕೂಡ ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಪೊಲೀಸ್ ಪಹರೆ ಇಲ್ಲದೆ ರೈತಾಪಿ ಜನರ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಐ. ಪಿ. ಸೆಟ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು, ಪಂದ್ಯ ಹಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಪಂಪ್ ಹೌಸ್‌ನಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಳುವು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಐಡೆಂಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಪ್ರೂವ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಏನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸ್‌ನವರ ವಿಜಿಲೆನ್ಸ್ ಸಾಲದು. ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರಿಗೂ, ಸಬ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರಿಗೂ ಸರಿಯಾದ ಒಂದು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ (understanding) ಇಲ್ಲದೆ, ಅವರ ಮೇಲೆ ಇವರು, ಇವರ ಮೇಲೆ ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಸರಿಯಾದ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಸಬ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರನ್ನು approach ಮಾಡಿದರೆ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರು ಅವರ ಮುಖಾಂತರವೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಎನ್ನುವುದು, ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರನ್ನು approach ಮಾಡಿದರೆ ಸಬ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರು, ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ ಮುಖಾಂತರವೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಎನ್ನುವುದು ಹೀಗಾಗಿ ಅವರವರಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಜನರು ಸರಿಯಾದ ರಕ್ಷಣೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ.

ಇದಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅವಾಂತರ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ ಮತ್ತು ಸಿವಿಲ್ ಸ್ನೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಪಿ. ಸಿ.ಎ. ಮತ್ತು ಎಸ್.ಪಿ.ಕೆ.ಎ. ಎಂಬ ಎರಡು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇವೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳವರು ದನಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಬರತಕ್ಕ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿನ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ ಹಾಗಿದೆ, ಹೀಗಿದೆ

(ಶ್ರೀ ಕೆ. ವಿ. ಬೈರೇಗೌಡ).

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಒಂದಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ದುಡ್ಡು ಕೊಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಕೇಸು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಎಂದೋ ಒಂದು ದಿವಸ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಧಾನ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಮಾರಾಟಮಾಡಿ ಲಾಭ ಬಂತು ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಎಷ್ಟೋ ಕುದುರೆ ಗಳಿಗೆ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ನೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಪೊಲೀಸ್‌ನವರಿಗೂ ಮತ್ತು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯವರಿಗೂ ಒಂದು understanding ಇದೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಬಡ ರೈತರನ್ನೇ ಅವರು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೇಸು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಕೂಡಲೇ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾನೂನು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾವುದು ಮಾಡಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ರೈತರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಯಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಗಮನ ಕೊಡಬೇ ಇರುವುದು ಬಹಳ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕವಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಕೆಂಪರಾಜ್ ರವರು ಮೆಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಚೌಕದ ಘಾತರ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಯಲಹಂಕ, ಜಾಲಹಳ್ಳಿ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್ಸು ಪ್ರತಿ 45 ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡಿನಲ್ಲಿ 45 ನಿಮಿಷ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಹತ್ತುವಾಗ ಜನಸಂದಣಿ (rush) ಎಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಡೀಸೆಂಟ್ ಆಗಿರುವವರು ಯಾರಿಗೂ ಬಸ್ಸಿನ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾಲಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಎಲೆಟಿರಿಯವರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಇತರರು ಯಾರೂ ಸೇರುವ ಹಾಗೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಹೋದರೆ ಅವರ ಗತಿ ಆಯಿತು ಬೂಡ್ಸ್ ಕಾಲಿನಿಂದ ತುಳಿದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರು ಅಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಪೊಲೀಸ್ ಟಿಕ್ ಪೋಸ್ಟ್ ಇದೆ. ಅವರಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಹೋಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತಹಬಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಎಂದರೆ ಅವರ ಅದಕ್ಕೆ ಗಮನವನ್ನೇ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ಆದ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಇದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅನಾಹುತ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರನವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರ ಪೈಕಿ 3-4 ಜನ ಅಂಗೋ ಇಂದಿಯನ್ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಕೆಲಸವೇ ಇಲ್ಲ. ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮೆಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವುದು, ಸಾಯಂಕಾಲ ಆದಕೂಡಲೇ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ಲಾರಿಗಳು ಎಲ್ಲ ಬರುತ್ತವೆಯೋ ಅಲ್ಲ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಕೂಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದೇ ಕೆಲಸ. ಮದರಾಸ್ ಸ್ಟೇಟ್ ನಿಂದ, ಬೊಂಬಾಯಿ ಸ್ಟೇಟ್‌ನಿಂದ ಅನೇಕ ಲಾರಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏನೇ ನ್ಯೂನತೆಗಳಿದ್ದರೂ ಅವನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣ regular ಮಾಮೂಲು ಇರುತ್ತದೆ.

ಇದು ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ತರತಕ್ಕ ವಿಷಯವಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಬಹಳ ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಗಮನ ದೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

*ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪ್ರಭಾಕರ್ (ನೆಲಮಂಗಲ—ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು).—ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದರೂ ಕೂಡ, ಪರವಾಗಿ ಮತ್ತು ವಿರೋಧವಾಗಿ ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ಹೇಳತಕ್ಕ ವಿಚಾರ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಒಂದು ಸರ್ಕಾರ ಬದಲಾವಣೆ ಯಾಗಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ಸರಿ. ಆದರೆ ಈ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಯೇ ಸರ್ಕಾರದವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೇ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕರೂ ಸಹ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು. ಇದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ನಾವು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಜೃಂಭಣೆ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡುತ್ತೇವೆಯೋ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವರು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪೊಲೀಸ್‌ನವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ತಕ್ಷಣ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲು ತಕ್ಕ ಸೌಕರ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಯಾವ ಕೇಸನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ತಾಲ್ಲೂಕ್ ರೆವೆನ್ಯೂ ಆಗತಕ್ಕ ತಕ್ಷೀರುಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತ ತನಿಖೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಬೈಸಿಕಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪದ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲೋ, ಕುದುರೆ ಗಾಡಿಯಲ್ಲೋ ಕೊನೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡೋ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದರೊಳಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಏನಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದೇ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ತಾವು ಈ ಆದಳಿತ ಕಾಗಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಒಂದು ಬೈಸಿಕಲ್ ಇರುವಹಾಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅವರ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕವರು ಬಹಳ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಗೌರವದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು. ಕೆಲವು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮೇಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನೇ ಕಾಣದ ಜನ ಕೆಲಸರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಶಹಬಾಸ್‌ಗಿರಿ ಸಿಕ್ಕಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಜನ ಇನ್ನಿತರರು ಯಾರಿದ್ದಾರೋ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಜಾರಾಗಿ ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ಏಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡವೋ ಎಂದು ನೊಂದುಕೊಂಡಿರುವವರು ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಪೊಲೀಸ್ ಖಾತೆಯಿರತಕ್ಕ ಹೋಂ ಮಿನಿಸ್ಟರ್‌ರವರಿಗೆ he has a very shrewd common sense, ಯಾರುಯಾರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ

ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಅವರಲ್ಲಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಟ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಪೊಲೀಸ್‌ಹ ಕೊಡ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಮ್ಮ ಈ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ತನೆ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದೆ. ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡುಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಸೇರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನೋಟೀಸ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ನೋಟೀಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಪ್ರತಿರೋಧವಾಗಿ ನಡೆ ಯುವವರು ಎಂದರೆ ಈ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಯಾರಾದರೂ ಕೆಲವರು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಇದ್ದರೆ ಅವರೂ ಕೂಡ ಮಧ್ಯೆ ಬಾಯಿಹಾಕಿ ಮಾತ ನಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರು ನುಬವಾಗಿ ಕಾಲು ಚಾಚಿಕೊಂಡು ಬೀದಿ ಸೇದುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರು ತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಿ ಕಾಕಿ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಭಯವಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ನಡೆಸಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತು ಅದ ರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಒಂದು ಗೌರವವಿರಬೇಕೋ ಅದು ಮಾಯ ವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡ ಬೇಕು.

ಕೆಲವು ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕಾಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೇ ಪಡೇ ಬರುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ನೆಲಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೇಸು ಆಯಿತು. ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಏನೋ ಅಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದರು, ಕೊನೆಗೆ ಅಂತಹ ಘಟನೆ ನಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ವರದಿ ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಜನ ಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪೊಲೀಸ್ ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಕೊಂಚ ದಿವಸ ರಜದ ಮೇಲೆ ಹೋದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಜನಗಳು ಏನೋ ಸಂಭಾವನೆ ಸಿಕ್ಕಿತು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಅದಕ್ಕೇ ರಜದ ಮೇಲೆ ಹೋದರು ಎಂದು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥಾದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದಂತೆ ಯಾರಾದರೂ ದೂರು ಕೊಟ್ಟಾಗ ತನಿಖೆ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎವಿಡೆನ್ಸ್‌ನ್ನು ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಎಂ.ಎಲ್. ಎ. ಗಳು ಮುರಿತಾದವರ ವದಾರಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡದ್ದೇ ಆದರೆ ಅಂಥ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಏರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಇನ್ನು ಈ ಪ್ರಾಣಿವಧೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ನವರು ಸಾಮೀಪ್ಯವಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರು ಹೇಳಿದರು. ಸತ್ಯಾಂಶವೇನೆಂದರೆ ಜಾತ್ಯ ಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರಾಣಿ ಬಲ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಯಾರೂ ವಿರೋಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸ್‌ನವರಿಗೆ ದೂರು ಕೊಡಿ ಎಂದರೆ ಯಾರೂ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರು ದೂರು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವನು ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಉಳಿ ಯುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಎಚ್ಚ ರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಕೂಡ ಈ ಪಾಶವೀ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಆ ಜನರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು ಸರ್ಕಾರದವರ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಪೊಲೀಸ್ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೇಬಲ್‌ಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುವ

ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೇಬಲ್ ಬಂದು ಚೆಕ್ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಅಸಾಮಿಯನ್ನು ಬುಕ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೂ ಆ ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಒಂದು understanding ಇದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಬುಕ್‌ಮಾಡಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೇಸು ಅಂಟಿಸತಕ್ಕ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಈ ರೀತಿ ಆಗ ಧಂತೆ ತಕ್ಕ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

Mr. SPEAKER.—The House will now rise and meet at 3-30 P.M.

The House adjourned for Lunch at Three of the Clock and reassembled at Thirty Minutes past Three of the Clock.

[MR. SPEAKER in the Chair]

* ಶ್ರೀ ಸಿ. ಟಿ. ಹನುಮಂತಯ್ಯ (ಸಾರ್ವಜನಿಕ-ಅನು ಸೂಚಿತ ಪಾತಿಗಳು).—ಸ್ವಾಮಿ, ಪೊಲೀಸ್‌ನ ಅಧಿ ಕಾರಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳು ತ್ತೇನೆ, ಅವರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಸಂಬಳ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. "ನಮಗೆ ೨೩ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ನಮಗೆ ಎಂಟು ಹತ್ತು ಜನ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನಸಂಬಳ ಕೊಡಿಸಿದರೆ, ನಾವೂ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗು ತ್ತದೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪೊಲೀಸ್‌ನ ಇಲಾಖೆ ಯಲ್ಲಿ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೇಬಲ್‌ಗಳಿಗೆ, ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಜಮೀನ್ದಾರರುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಳ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಸಬ್‌ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟವರಿಗೆ ಗ್ರೇಡು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಕಡಿಮೆ ದರ್ಜೆಯ ನೌಕರರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಬಳ ಕೊಡ ಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಕಳ್ಳಭಟ್ಟ ಸಾರಾಯಿ ತಯಾರುಮಾಡುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥವರನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಪೊಲೀಸ್‌ನವರು ಹೋಗು ತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಸಹಾಯವಿಲ್ಲ, ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ಕೊಟ್ಟಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪಾನನಿರೋಧ ಕೆಲಸ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಲಹೆಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಪೊಲೀಸ್‌ನವರು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ ಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪೊಲೀಸ್‌ನವರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಾವಡಿ ಕಾವಲು ಹಾಕು ತ್ತಾರೆ. ಆ ಚಾವಡಿ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಸರದಿ ಕಾಯು ವಾಗ ಕೆಲವು ಲೋಪಗಳಿವೆ. ಇದನ್ನು ಕ್ರಮಪಡಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತೇನೆ.

ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೆಲವು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ಕೊಡುವಾಗ ಪೊಲೀಸ್‌ನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಾವು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿ ವಳಿಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲಾಖಾ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್‌ನ ಸೂಪ ರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್‌ರು ವಗೈರೆಯವರನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿ ಇರಬೇಕು, ದಕ್ಷತೆ ಇರಬೇಕು, ಧೈರ್ಯವಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೈ, ಬಾಯಿ, ಶುದ್ಧವಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭ ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಹೌಸ್

(ಶ್ರೀ ಸಿ. ಚಿಕ್ಕಹನುಮಂತಯ್ಯ).

ಆಕ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ 108 ಮತ್ತು 110ನೇ ಸೆಕ್ಷನ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಪೀನಸ್ ಕೋಡಿನ 372ನೇ ಸೆಕ್ಷನ್, Social and Civil Disabilities Act ಮತ್ತು Removal of Untouchability Act ಇವುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕ್ಷೇಮ, ಮತ್ತು ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯ ನಿವಾರಣೆ ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಾರಿ ಜಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದೆಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಈ ಜಾತ್ರೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೂ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣದವರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪೊಲೀಸಿನವರಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲ ಇರವುಮೆ ಬೇಡ, ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿಕೋಣ ಕಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆರೋಗ್ಯ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ, ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ, ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ ಪ್ರಾಣವಿಧಿ ಮಾಡಕೂಡದು ಎಂದು ಕಾನೂನು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಇದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಲೇ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಶ್ರೀ ಎ. ಮುನಿಯಪ್ಪ (ಶಿಕ್ಷಣ-ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಕರ-ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು).—ಸ್ವಾಮಿ, ಪೊಲೀಸನು ಇರಾಖೆಯ ದಕ್ಷತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಪೊಲೀಸನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸರಿ ಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸಿನವನು ಕಳ್ಳಭಟ್ಟ ಸಾರಾಯಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಪೊಲೀಸ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದ. ಆತನು ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಡ್ಯೂಟಿ ಮೇಲಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ದಕ್ಷತೆ ಎಷ್ಟು ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಭಟ್ಟಸಾರಾಯಿ ಏಜೆಂಟರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಇಂಥಂಥವರನ್ನು ಪೊಟಿಷನ್ ಡ್ಯೂಟಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಡ್ಯೂಟಿಗೆ ಹಾಕಿರುವ ಪೊಲೀಸನು ಕಾನ್‌ಸ್ಟೇಬಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಭೋಗಿಗೂ 5 ರೂಪಾಯಿ, 10 ರೂಪಾಯಿ ಹೀಗೆ ಮಾಮೂಲಿ ಉಡುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿ ಕೆಳಗುತ್ತಾ ಭಟ್ಟ ಸಾರಾಯಿಯನ್ನು ಬೇರೆಯವರು ತಂದರೆ ಪೊಲೀಸಿನವರು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೆಂದು ಉದ್ದೇಶ ದಿಂದ, ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪೊಲೀಸಿನವರೇ ಈ ಸಾರಾಯಿಯನ್ನು ತಂದು ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ಸಪ್ಲೈ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಚನ್ನಯ್ಯ ನವರಿಗೂ ಮತ್ತು ಗೃಹಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಏನೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಬಂದ ಹಾದಿಲ್ಲ ಪೊಲೀಸ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರು, ಸಬ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೆಚ್‌ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ದನ್ನೆಲ್ಲ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸರ್ಕಾರದವರು ಸರಿಯಾದ

ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ, ನಾಗರಿಕರಾದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯೂ ಒಡಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಹಕ್ಕುಗಳು ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹರಿಜನ ಹೆಂಗಸರು ಹೂವು ಮುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಗೃಹಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಈಗ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ಊರಿನ ಒಬ್ಬ ಹರಿಜನ ಹೆಂಗಸು ಹೂವು ಮುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ನುಮಾರು 25 ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ನಾನೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ರವರು ಯಾರ ದಾದರೂ ಪ್ರಾಣಹೋಗಲ ಆಗಬಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಜವಾಬು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಸಿದ್ದವೀರಪ್ಪ.—ಈವಾಗ ಆರೋಗ್ಯ ಹೂವು ಮುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎ. ಮುನಿಯಪ್ಪ.—ಕಾನೂನುಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲ ಕಡತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆಯೇ ಹೊರತು ಕಾರ್ಯ ಗತವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಕಾನೂನನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹರಿಜನರಿಗೆ ದೊರಕಬೇಕಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸಿವಿಲ್ ಸ್ಪರ್ಧಾವದ ಅನರ್ಹತೆಗಳ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಮಾಡುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ತೊಂದರೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅವು....

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಸಿದ್ದವೀರಪ್ಪ.—ಪೊಲೀಸಿನವರು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ ?

ಶ್ರೀ ಎ. ಮುನಿಯಪ್ಪ.—ತಾವು ಒಂದು ಕಾನೂನು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಅಂಥವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪೊಲೀಸ್ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಒಂದೋಲನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಸಿದ್ದವೀರಪ್ಪ.—ಅದನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಎ. ಮುನಿಯಪ್ಪ.—ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಎಂಬವನನ್ನು ಅರ್ಧ ಕ್ಷೌರಮಾಡಿ ಹರಿಜನನೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಒಡಿಸಿದರು. ಕುಂದಲಗುರ್ಕಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹರಿಜನರ ಮದುವೆ ಆದರೆ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಹೂವು ಮುಡಿಯುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಆ ಊರಿಗೆ ಹೂವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಕೂಡದು. ಇಂಥ ತೊಂದರೆಗಳು ಇವೆ. ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ. ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ತಾಳೂಳ್ಳು ನಾರಾಯಣಪ್ಪನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗಿ ಪತ್ನಿ ಇಲ್ಲದೆ ಆಗಿ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳಾಯಿತು. ಪೊಲೀಸಿನವರು ಮೊದಮೊದಲು ಬಹಳ ಬಿರುಸಿನಿಂದ, ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದರು. ವಿಚಾರಣೆ ವಗೈರೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಆ ಹುಡುಗಿ ಏನಾಯಿತೋ ಅವರ ಮನೆ ಯವರು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಮೇಲೆ ಏನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆ ಕೇಸು ಸಹ ಪತ್ತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಗಂಡನಾದವನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಪತ್ನಿ

ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಆಕೆ ಇಂಥ ಕಡೆ ಇದ್ದಾಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ ಎಂದೂ ಅರ್ಜಿಕೊಟ್ಟರೆ ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸನು ಅಧಿಕಾರಿಯೂ ಇದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಬಹಳ ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಆಗದೆ ಇದ್ದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಗಳವಾಗಿ, ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಪತ್ತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇದು ನಡೆದಿದೆ. ಈ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿ ಆ ಹುಡುಗಿ ಪ್ರಾಣ ದಿಂದಿದ್ದಾಳೆಯೇ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಒಂದೇ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಬಸ್ಸುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಪೊಲೀಸಿನವರು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಒವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶಿಡ್ಲಘಟ್ಟದ ಹತ್ತಿರ “ಜಮುನ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್” ಎಂಬ ಬಸ್ಸು ಆಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗಿ ಇಬ್ಬರು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಮೃತಪಟ್ಟರು. ಒವರ್‌ಲೋಡ್ ಅಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 62 ಜನ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿದ್ದರು, ಮೇಲ್ಗಡೆ 30 ಮೂಟೆ ಸಿಮೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಒಂದು ಮೂಟೆ ಸಕ್ಕರೆ, ಇಷ್ಟೂ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಆ ದಿನದ ಆಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ನಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ಇದ್ದೆ. ಆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿಡ್ಲಘಟ್ಟ ಅಮಲ್ಕಾರರ ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಂಡತಿ ಸಹ ಇದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆಕೆಯನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಪುರದ ಮಿಷನ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ದೈವವಶಾತ್ ಆಕೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು. ಇಂಥ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸಿನವರು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿರು ವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸಿನವರು ವರ್ತಿಸಿದರೆ ಜನರಿಗೆ ಕ್ಷೇಮ. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ವಿಚಾರ ಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

*Sri H. SIDDAVEERAPPA (Home Minister).—Sir, I request you to kindly permit me to sit and reply. I have heard with very rapt attention to the various criticisms levelled by Hon'ble Members. They have painted the Police, some of them, in the darkest colour and have said that the administration is as bad as it could be. But, however, there are friends like Sri Prabhakar who have taken a dispassionate view of things and have said that the Police after all have to act in liaison with the public, and the measure of the success of police administration is proportionately dependent on the responsive co-operation given by the public. Even if God is made a police officer, I am sure, as soon as he wears Khaki, He is bound to get the same criticism. The job is such. I feel, Sir, the work of the Police is bound to come into public criticism because the nature of work they do is such. I am not one

of those to say that the policeman is a perfect being. I am not one of those who advocate that the police administration is hundred per cent flawless. If the efficiency of the department is to be measured by the number of cases detected and the number of convictions secured in any area, I have got the authenticated document prepared by Government of India. It is 'Crime in India' published by the Intelligence Bureau, Ministry of Home Affairs, Government of India.

Sri B. NARAYANASWAMY (Mysore South).—May I know whether it is based on the report furnished by Mysore Government?

Sri H. SIDDAVEERAPPA.—They collect statistics and it is the Director of Intelligence Bureau, Government of India, that has published this pamphlet.

Sri B. NARAYANASWAMY.—I want to know whether the facts collected by the Bureau of Intelligence is on the basis of the figures furnished by Mysore Government.

Sri H. SIDDAVEERAPPA.—Naturally the States Governments. But, I do not think my friend disputes facts as such.

Sri B. NARAYANASWAMY.—I am not disputing facts. But, unfortunately, I have no occasion to speak.

Sri H. SIDDAVEERAPPA.—Sir, it is clear and obvious that these facts were furnished by the Government of Mysore. It could be seen from one of the important abstracts here that the average of cases convicted to true cases in India comes to 31.3 for one lakh of population; but the percentage of cases convicted to cases on trial—the Indian average is 59.2. In Mysore the percentage of cases convicted to true cases investigated is 51.2, whereas the percentage of cases convicted to cases tried is 70.8. I have got the figures to show for various States, but I think it is unnecessary for me to detail all those figures. It is sufficient to say that when compared with the all-India average, the figures of Mysore stand a good and better comparison.

Sri B. NARAYANASWAMY.—All very good consolation.

Sri H. SIDDAVEERAPPA.—It is a matter for judgment. There are gentlemen in this country—I must thank them—who appreciate the good work of the police. My esteemed friend Sri Venkatappa has addressed a letter to me in the month of September 1955 congratulating the good work done by the Assistant Superintendent of Police and the Police Inspector of that area, more particularly in prohibition. I am indeed thankful to such gentlemen who, when they find that there are good officers doing good work, appreciate the work, pat them and extract more and more good from them. Therefore, I have got quite a large number of records to show that in some cases our people have done splendid work.

I may give an illustration of a case which happened in Mysore State last year. An international criminal who has dozens of dacoities and robberies to his credit, was caught red-handed here and when he was caught red-handed, he had actual cash in currency notes to the tune of three lakhs and odd. The entire money was offered by him to the Police. The Police refused to touch it and they produced him and they produced the entire money. This was appreciated by Government of India.

Sri J. MOHAMED IMAM (Jagalur).—But he escaped.

Sri H. SIDDAVEERAPPA.—He escaped elsewhere, not here. Therefore, Sir, I may assure the Hon'ble Members that in the administration there are people who are really doing good work. It was said that the material in the department was bad. Yes; to a certain extent it may be true. That is a story not only here but elsewhere in India. We have been thinking how to eliminate the handicaps in the present Police Department. The most important is one of proper recruitment. Government of India, in consultation with the State Government, has been formulating a policy regarding proper recruitment which, I am sure, ere long, will be put into practice.

Sir, it has been said by my friends that the Police budget has swelled and during the last ten years it has swelled

enormously. When compared with international standards, generally in India the police are undermanned. That is more so in our State. I think it is not necessary for me to quote figures now because every year I am doing it. In our State for every lakh of population, when compared with other parts, the number is not really as much as it ought to be. The Hon'ble Member Sri Srinivasa Iyengar wanted to know as to what has happened to the revision of the Police Act. I agree with him that the Act we are now having is out of tune. It requires a revision. The Act was meant for a different purpose, but after 1947 that requires substantial modification and revision. We have appointed an officer for that purpose and a District Superintendent of Police has been at it. But, just at the time when I was about to introduce the Police Act, it has now happened that the State of Mysore will be much more enlarged; various other areas come to Mysore and Mysore becomes greater Mysore. Therefore, Government thought that instead of introducing the Bill now, it would be much more advantageous to have an Act after October 1956 when the State would have been reorganised. It is for this reason, Sir, the Police Act would not be introduced earlier.

The Hon'ble Member Sri P. R. Ramaiya brought to my notice some of the small thefts happening in Bangalore. I will pay my personal attention to it and see what can be done in the matter. Sri Sivananje Gowda said about some local complaint about the transfer of the police station; I will get the matter examined. The report is that it is within the jurisdiction; anyhow, even now if it is possible to give him any relief, I shall see what could be done. I agree with Sri Boranna Gowda that prohibition staff should be augmented. It is not necessary to repeat the figures about prohibition cases because it has already been given in the Note given by me to the Hon'ble Members about the working of the Department. There are large number of handicaps and difficulties not to make the prohibition as successful as it ought to be. One of the most important reasons is the lenient punishments given by the courts

over which we have no control. Hitherto these cases used to be adjourned for a long time. But, now after the amendment of the Criminal Procedure Code, I am sure things would improve and we would be able to give a better account of ourselves. The idea of having a special prohibition staff has attracted my attention and I shall see what could be done in the matter.

Regarding working of the Acts for the eradication of untouchability and various other things, I have got the figures and I may say without fear of contradiction, that things today are much more better than what they were earlier. There is public awakening that we can no longer treat our brethren in the manner we were treating them once. As time advances these things would further improve.

Sri Hutche Gowda referred to the scale of pay of the police officials. The Indian Police Service are on an All-India scale. There

4 P.M.

is much force in what he says as to what we are going to do after the new State comes into force. This is the time for us to think. So far as various other matters that arise after integration are concerned, Government will certainly examine and see that these disparities are reduced or eliminated within the minimum period. (Sri B. Hutche Gowda.—Regarding Police Constables?) The Chief Minister in his budget speech, has referred to it. I do not think you expect a special reference from me. That is a matter of real grievance. We have to examine it and face it one day or the other.

Sri L. SIDDAPPA.—I think I have said that special Police arrangements will have to be made in the construction of Bhadra Reservoir Project.

Sri H. SIDDAVEERAPPA.—That will be examined. Hon'ble Members have referred to various other points. I have noted them. They will receive my attention. I shall see what can be done so far as those things are concerned. When all is said, we should not forget that the policeman has to discharge his duties under very trying circumstances. Especially during the

year 1955 they had to face critical situations, and various developments. I have no hesitation in saying that with commendable tact and courage they have discharged their duties to the satisfaction of the Government. I therefore pray that this Demand may be voted.

Mr. SPEAKER.—The question is:

“That a sum not exceeding Rs. 1,27,17,860 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the year ending 31st day of March 1957, in respect of ‘Police’.”

The motion was adopted.

Unparliamentary Words.

Mr. SPEAKER.—Before we take up other Demands, I want to give my ruling on the points raised by some Hon'ble Members.

On the 16th instant, during the Hon'ble Finance Minister's reply to the Budget debate, the Minister commenced a sentence by saying “These Hon'ble four members have made a combination . . .” referring among others to Hon'ble Member Sri K. Puttaswamy. Hon'ble Member Sri Nagaiah Reddy interrupting said “That is stupid talk”. Objection was taken to the use of these expressions by the Hon'ble Finance Minister as well as the Hon'ble Member Sri Nagaiah Reddy. I stated that on first impression the word ‘Stupid’ was unparliamentary and should be expunged. After certain members had intervened I stated that I would examine the use of these expressions by the two Hon'ble members and would give a ruling later.

In the cut and thrust of debate, in the heat of argument or in ventilating grievances and in meeting those charges it is inevitable that certain words are apt to find ready expression. But Hon'ble Members will appreciate that it cannot be said that only unparliamentary words should not be used in the Assembly and that words which fall short of being unparliamentary

(MR. SPEAKER.)

could be used without hindrance. It does not add to the force of debate or to the dignity of the House to use expressions which are not proper. In the present instance since the Hon'ble Finance Minister had not completed the sentence which he commenced by saying "these four Hon'ble Members have made a combination . . ." it is not possible to say to what particular combination he referred to, and whether the use of these expressions would therefore be unparliamentary or not. Similarly the word 'stupid' cannot be said to be unparliamentary precluding its use under any circumstance within the precincts of the House. But while I am not prepared to hold that these words are unparliamentary I am quite clear in my mind that such expressions ought not to be used in the House since they detract from the dignity of the proceedings and are not in keeping with the status of the House. I can only express the hope that Hon'ble Members would refrain from using strong language which is not only undesirable but is also calculated to hurt the feelings of other Hon'ble Members.

DEMANDS FOR GRANTS 1956-57 (Contd.).

DEMAND No. 6—MOTOR VEHICLES ACT—ADMINISTRATION.

12. CHARGES ON ACCOUNT OF MOTOR VEHICLES ACT.

MR. SPEAKER.—There are three Demands. We can take up all the Demands together. I will move only one of the Demands and discussion can take place on all the three. Demand No. 6. Motion moved:

"That a sum not exceeding Rs. 3,79,100 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the year ending 31st day of March 1957, in respect of 'Charges on account of Motor Vehicles Act'."

*ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್ (ಚಿ. ನರಸೀಪುರ).—ನಲ್ಕಾಯಿ, ಈಗ ಈ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿರತಕ್ಕ ಹಣ ಈ ಮೋಟಾರ್ ವೆಹಿಕಲ್ಸ್ ಆಕ್ಟಿನಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸನ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ ದಿಂದ ಕೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಮೋಟಾರು ವಾಹನಗಳ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಬಹಳವು ಟ್ಟಿಗೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದರೆ—ಮೋಟಾರ್ ವೆಹಿಕಲ್ಸ್ ಆಕ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ ಒವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದಿದೆ—ಎಂದರೆ ಮೋಟಾರ್ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಾಯಕವಾಗಿರುವ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಮಿತಿಯಾಗಿ ಭಾರವನ್ನು ಹೇರಿದರೆ ಅಥವಾ ವಿಧಾಯಕವಾಗಿರತಕ್ಕಂಥ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಅಂಥವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಬೇಕು ಎಂದು ವಿಧಿಯಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ನಿಬಂಧನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ದಿವಸ ಶಾಸನ ಕಡತದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಜಾರಿಯಲ್ಲ. ಈ ದಿವಸ ಅನೇಕ ಬಸ್ ಮಾರುಕರುಗಳು ಒವರ್‌ಲೋಡನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಈ ನಿಯಮಗಳೆಲ್ಲ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದವರು ರೋಡ್ ಟ್ರಾಫಿಕ್‌ನೋರ್ಟ್ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಈ ಒಂದು ಬಸ್ ಒಡಿಸತಕ್ಕ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಇವರು ಕೈಹಾಕಿದಮೇಲೆ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಹಳ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಯಾರು ಈ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಯಾವ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡದ ಹಾಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ರೋಡ್ ಅಂಥವರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ದಿವಸ ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಲು ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಬಹಳ ಥೈಯ್ ಬಂತು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ದಿವಸ ಒವರ್‌ಲೋಡ್ ಎಂಬತಕ್ಕದ್ದು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂಥವರ ಮೇಲೆ ಈ ಹೊತ್ತು ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಮೋಟಾರ್ ವೆಹಿಕಲ್ಸ್ ಆಕ್ಟಿನ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಯಾರು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ವಿಧಾಯಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದವರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ರೋಡ್ ಟ್ರಾಫಿಕ್‌ನೋರ್ಟ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕವರು ಒವರ್‌ಲೋಡ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಶಪ್ಪುಗಳೆಲ್ಲಾ ಅವರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಯೂ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಅವರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಂದು ಸರ್ ಕ್ಯುಲರ್‌ನೇ ಹೊರಡಿಸಿ ಈ ಸರ್ಕಾರ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಒವರ್‌ಲೋಡ್ ಇದ್ದುಪಟ್ಟರೆ—ಎಂದರೆ ಮಿತಿಯಾಗಿರಬೇಕಾದ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಪ್ರಯಾಣಿಕರೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಈ ಬಸ್ಸುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಸನ್ನು ಹಾಕಬಾರದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಇದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸತ್ಯವೋ ಆ ವಿಚಾರ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಈಗ ಅವರೇ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ದಿವಸ ಈ ಸರ್ಕಾರದವರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿರತಕ್ಕ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಾಗ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ದಿವಸ ಸರ್ಕಾರದವರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಬಸ್ಸುಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಬಾಸಗಿ ಜನರ ಅಡಳಿತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸತಕ್ಕ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ದಿವಸ ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡರು

ಖಾಸಗೀ ಜನರ ಕೈಲಿ ಈ ವ್ಯವಹಾರವಿದ್ದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕ ರಾಧದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತಿಯಾಗಿ ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಿ ಜನರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೊದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅದಕಾರಣ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಒಟುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವರು ಇದಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದರು. ಖಾಸಗೀ ಜನರು “ಅತಿಯಾಗಿ ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರ ಅರ್ಥ, ನೀವು ಅಷ್ಟು ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ನೀವೂ ಸಹ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ ಎಂತಲೇ ಆಯಿತು. ಇದರಿಂದಲೇ ಅದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಇವರು ಈ ಡಿಮ್ಯಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ಹಣವನ್ನು ಕೇಳಿರತಕ್ಕ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕಡಮೆ ಮಾಡಿ—ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವರಮಾನ ಬರುವಂತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಈ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಇತರರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿರಬೇಕಾದದ್ದು ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ. ಇವರು ಆ ರೀತಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇತರರಿಗೆ ಈ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಲು ಅವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವರು ಆ ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್ ಅಕಾಮೆಡೇಷನ್ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಜನರನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದಂಥಾ ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್ ಅಕಾಮೆಡೇಷನ್ನೋ ನನಗೆ ಅದು ಅರ್ಥವಾಗದು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ—ಮೈಸೂರಿಗೆ ಒಂದು ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಬಸ್‌ನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಇವರು ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೈಗೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಬಾಯಿಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ—ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗುವವರೆಗೂ ಸುಮಾರು 88 ಮೈಲಿಗಳ ಘಾಸಲ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ಯಾಸೆಂಜರ್‌ಗಳು ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಇದಂಥಾ ಸೌಕರ್ಯ! ನಿಂತರೆ ತಲೆಗೆ ಬಡಿಯುತ್ತದೆ, ಅಂಥ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ದುಡ್ಡನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಅಷ್ಟು ದೂರ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಇದಂಥಾ ನಿಂತಂಥಾ ಸೌಕರ್ಯವಾದ ಉಲ್ಲಾಸದ ಪ್ರಯಾಣವೋ ನೀವೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇತ್ತಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ, ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಹೀಗೆ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದು. It is most inhuman ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನಗೂ ಸಹ ಹಾಗೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು 88 ಮೈಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ.

ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಈ ಓವರ್‌ಲೋಡ್‌ಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಕೂಡ ಮಾಡಲೇಬಾರದು. ಆದರೆ ಈ ಮನಾಪಲ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್‌ಗಳ ಎನಾ ಬೇರೆ ಯಾವ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನೂ ಆ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಖಾಸಗೀ ಜನರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದವರಾದರೂ ಆ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಓವರ್‌ಲೋಡ್‌ನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಉದ್ದೇಶ ಹೆಚ್ಚು ರಾಧ ತೋರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ. ಆದರೆ ಅದು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ—ರಾಧ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಆ ರೀತಿ ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡದೇನೇ ರಾಧ ತೋರಿಸಿದರೆ ಅದು ನಿಜವಾದ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯವಾದ ರಾಧ. ಹೋದ ವರ್ಷ ಈ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಎಂಟೂವರೆ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ರಾಧ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ರಾಧವಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ

ಆ ಅಕೌಂಟೆಂಟ್ ಜನರಲ್‌ರವರು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—ಅದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ:

“*Net Profit.*—The net income after providing for Depreciation and interest amounted to Rs. 8,57,838 as against Rs. 25,729 in 1952-53. The reasons for increase in net results during 1953-54 were:—

1. Increase in earnings due to monopoly and the enthusiasm evinced by the staff in bringing good collections.

2. Decrease in operational expense due to the reduction in depreciation to be charged and also reduction in operational mileage.”

ಇದು ಆ ಅಕೌಂಟೆಂಟ್ ಜನರಲ್‌ರವರು ಬರೆದಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದರ ಮೂಲಕ ನಾವು ಈಗ ಆರೋಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ರಾಧ ಹೇಗಾದರೂ ಬರಲಿ—ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವೇ ಅಲ್ಲ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ದಿಲ್ಲ. ಆ ಖಾಸಗೀ ಜನರು ಈ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಬಂಡವಾಳ ಹಾಕಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿ ತತ್ತು, ಹಾಗೂ ರಾಧ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿವಸವೂ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಇಷ್ಟೇ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಈ ದಿವಸ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು—ಇದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿರುವ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವೆಚ್ಚ, ಡಿಪ್ರೀಸಿಯೇಷನ್ ಇಷ್ಟನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದಂತರವೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ರಾಧ ಬಂದಿರಬೇಕಾದರೆ ನೀವು ಆ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ತರುತ್ತಿರುವ ದರವನ್ನು ಏಕೆ ಇಳಿಸಬಾರದು? ಅಂಥವರಿಂದ ಬರತಕ್ಕ ರಾಧದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೇಕೆ ತಾವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬಾರದು? ಈ ದಿವಸ ತಾವು ತಮ್ಮ ಆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಬಗ್ಗೆ—ಡಿಪ್ರೀಸಿಯೇಷನ್ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಹಣವನ್ನು ಏನೆಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ಈಗ ಈ ಅಕೌಂಟೆಂಟ್ ಜನರಲ್‌ರವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಈ ರೋಡ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಸರ್ವಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೈಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಸ್‌ಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಉತ್ಪತ್ತಿ ರೂ. 0—12—10. ಸರ್ಕಾರದವರು ಇದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿರತಕ್ಕ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಬಡ್ಡಿ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಇತರ ಡಿಪ್ರೀಸಿಯೇಷನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಖರ್ಚುಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿಕೊಂಡರೂ ಒಂದು ಮೈಲಿಗೆ 10 ಕಾನುಗಳು ಬರುತ್ತವೆಂದು ಅಕೌಂಟೆಂಟ್ ಜನರಲ್‌ರವರು ಒದಗಿಸಿರುವ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಮೈಲಿಗೆ 10 ಕಾನುಗಳು ಸಾಕೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಮೈಲಿಗೆ ಈ ದಿವಸ ಇವರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ವರಮಾನ 13 ಅಣೆ 8 ಕಾನುಗಳಾಯಿತು. ಈ ದಿವಸ ಇವರು ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ದರ ಒಂದು ಮೈಲಿಗೆ 8 ಕಾನುಗಳು. ಒಂದು ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ 40 ಸೀಟುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ರೋಡ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಬಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಖಾಲಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಆ ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಬೇರೆ ಇರುತ್ತದೆ.

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್)

ಈ ಎರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೋಡಿದರೆ ಈ ರೋಡ್ ಟ್ರಾಕ್‌ಸ್ಟೋಲ್ಯೂಷನ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಬಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಮೈಲಿಗೆ ಕೂ. 1-10-8 ವರ ಮಾನ ಬರುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ನದಾ ಭರ್ತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಖಾಲಿ ಇರುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕು, ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹೇಳಿದರೂ ಸಹ ಸರ್ವಿಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಒಂದು ಮೈಲಿಗೆ 1½ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ವರ ಮಾನ ಇದೆ. ಅಕೌಂಟೆಂಟ್ ಜನರಲ್‌ರವರು ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಗೆ 1½ ಆಣಿ ಮಾತ್ರ ವರಮಾನ ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ದುಡ್ಡು ಏನಾಯಿತು ಎಂಬ ವಿಷಯ ಬೇರೆ. ಆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ನಮಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ರಾಧ ಬರುತ್ತಾ ಇರತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದರವನ್ನು ಏಕೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಾರದು? ಪ್ಯಾಸೆಂಜರ್‌ಗೆ ದರವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಿ. ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ರೋಡ್ ಟ್ರಾಕ್‌ಸ್ಟೋಲ್‌ನವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ದರ ನೋಡಿದರೆ ಬಹಳವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದು ರೆನೇಬೆನ್‌ಚ್ ಚಾರ್ಜಸ್ ಆಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ರೆನೇಬೆನ್‌ಚ್ ಕಂಪೆನಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಒಂದು ಕಂಪೆನಿ ಇತ್ತು. ಅವರು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆ ಹಾಕತಕ್ಕವರು ಎಂಬ ಒಂದು ಪ್ರತಿತಿ ಇತ್ತು. ಆ ರೀತಿ ಇವರು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚು ದರ ಹಾಕುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಜನಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ದರದಿಂದ ನಿಮಗೆ ರಾಧ ಬಂದಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ಒಂದು ಸೌಕರ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಡಿ ಎಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ತೆಳೆಯಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ರೋಡ್ ಟ್ರಾಕ್‌ಸ್ಟೋಲ್ ಪೋರ್ಟ್ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿಂಗ್ ಅಕಾಮೋ ಡೇರ್ಷ ಎಂದು ಏನಿದೆ ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ರದ್ದುಪಡಿಸಬೇಕು.

ಮೂರನೆಯದು ಈ ರೋಡ್ ಟ್ರಾಕ್‌ಸ್ಟೋಲ್‌ನ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಒಂದು ಸಾರಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಂ. ಚನ್ನ ಬಸಪ್ಪ (ಕೈಗಾರಿಕೆ ಶಾಖೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು).—ನಾನೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್.—ನೀವೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ಆಗ ನೀವನ್ನೂ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರ ಕಷ್ಟ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸ್ಸುಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ. ಒಳಗಡೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ leg space ಸಾಲದು. ಈಗಿರತಕ್ಕ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಸ್ಕೂಲು ಗಳಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. 80-90 ಮೈಲಿ ಈ ರೀತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ, ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಣ್ಣ ವಿಷಯ, ಇದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಹನುಮಂತಯ್ಯ (ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು).—ಏರೋಪ್ಲೇನ್‌ನಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್.—ಏರೋಪ್ಲೇನ್‌ನಲ್ಲಿರುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸಿರೆಟಿಂಗ್ ಸೀಟ್ಸ್

ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಿಂದ ಡಿಸ್ಟೆನ್ಸ್ ಮಾಡುವಾಗ ಒಳ್ಳೆಯ ಡಿಸ್ಟೆನ್ಸ್ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಉತ್ತಮ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.

Long Distance Amenities Committee ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇಂಡಿಯಾ ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಂದು ಸಾರಿ ಒಂದು ಕಮಿಟಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಿತಿಯವರು ಅನೇಕ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು, ಬಹಳ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡತಕ್ಕ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಏನು ಸೌಕರ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದವರು ಯಾವಾಗ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರೋ ಅವೊತ್ತೇ ಏಕೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಬಾರದಾಗಿತ್ತು? ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಉದಾಹರಣೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ 88 ಮೈಲಿ. ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳು, ಮುದುಕರು ಆದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯೆ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿದರೆ ಬಸ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿನ ಹತ್ತಿರವೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೋರಿ ಇದೆ, ಅದರಿಂದ ಕೊಳೆತು ನಾಥ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ತರಹ ಒಂದು ಅಮಾನುಷ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನಾಗರಿಕರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾವಾಗ ಮನಾಪಲ ರೂಟ್ ಆಯಿತೋ ಆಗ 10 ಅಥವಾ 20 ಮೈಲಿಯ ದೂರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಊರಿನ ಹತ್ತಿರ ವಿಶಾಲವಾದ ರೆಸ್ಟ್ ಹೌಸ್ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಆ ರೀತಿ ಈಗ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆ ಸೌಕರ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಡಿ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಬಹಳ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡತಕ್ಕ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಏನು ಸೌಕರ್ಯ ಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲ ಬದಗಿಸಿಕೊಡುವುದು ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಆ ರೀತಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ನಮ್ಮನೆ ಈ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಜಯಪ್ರದವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂದರೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ. ಈ ಬಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಅಥವಾ ಅರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಬ್ರೇಕ್ ಸರ್ವಿಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಈ ಬ್ರೇಕ್ ಸರ್ವಿಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಮೂಲು ಪ್ರಕಾರ ಹೋಗುತ್ತದೆ. 30 ಜನ ಕೂಡುವ ಬಸ್ಸಿಗೆ 5 ರೂಪಾಯಿ, 40 ಜನ ಕೂಡುವ ಬಸ್ಸಿಗೆ 10 ರೂಪಾಯಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅವರು ಮಾಮೂಲು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ಸ್ ಫೀ, ಟ್ಯಾರಿಫ್ ಎಲ್ಲಾ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಏನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಅದೊಂದು ಬಹಳ ಕರಪ್ಸ್ ಪಾಕ್ಟೀಸ್ ಆಗಿದೆ. ಒಂದು ದಿವಸಕ್ಕೆ 30-40 ಬ್ರೇಕ್ ಸರ್ವಿಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದರೆ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತಾನೆ ಸಾಧ್ಯ? ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ನ್ಯಾಯವಾಗಿ, ಬಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬ್ರೇಕ್ ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಸರ್ವಿಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ನನ್ನ ಅರಿಕೆ. ಕೆಲವರು ಬಹಳ ಇಹಪ್ಪು ಯೆನ್ ಇರುವವರು ಹೋದರೆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ತರಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ, ಇದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲೇ ಸರ್ವಿಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಬರು

ತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವುದನ್ನು ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಪರ್ಮಿಟ್ ಹೋಲ್ಡರ್ಸ್ ವಿಷಯ. ಎಲ್ಲಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನವರಿಗೇ ಪರ್ಮಿಟ್‌ಗಳು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿವೆ. ಅವರು ಅದರದೇ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬರ ಹತ್ತಿರ ಬಸ್ಸೇ ಇಲ್ಲ, ಪರ್ಮಿಟ್ ಇದೆ, ವರ್ಷಕ್ಕೆ 1,000, 2,000 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಇತರರಿಗೆ ಪರ್ಮಿಟ್ ಕೊಟ್ಟು ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ ವರು ಬೇಕಾದರೆ ಪರಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿಸಿ.

Mr. SPEAKER.—You must give instances.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್.—ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಈಗ ಎಷ್ಟೋ ಜನ. . .

ಶ್ರೀ ವೈ. ಎಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ (ಕಡೂರು).—On a point of order Sir, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್‌ರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರಿಗೇ ಪರ್ಮಿಟ್ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ವಾಪಸು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

Mr. SPEAKER.—You have made a general statement—that is what he says.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್.—ಎಲ್ಲಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರಿಗೇ ಪರ್ಮಿಟ್‌ಗಳು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಬಹುದು. ಆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಈ ಪರ್ಮಿಟ್‌ಗಳು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲವೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಬಸ್ಸು ಇಲ್ಲ. ಪರ್ಮಿಟ್ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ನನ್ನ ಸಲಹೆ ಏನೆಂದರೆ ಬಸ್ಸು ಇಲ್ಲದೆ, ಅಥವಾ ಬಸ್ಸು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವವರಿಗೆ ಪರ್ಮಿಟ್ ಏಕೆ ಕೊಡಬೇಕು?

ಒಬ್ಬ ನಡಸರು.—ತಾವು ಈ ರೀತಿ ಪರಿಮಿತಿ ಇಲ್ಲದೇ ಮಾತನಾಡಿದರೆ overload ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇ (ನಗು!)

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್.—ಅದ್ದರಿಂದ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಅಧಾರಿಟಿಯವರು ಪರ್ಮಿಟ್ ಕೊಡುವಾಗ ಆಗಲಿ, ಸರ್ಕಾರದವರು ಪರ್ಮಿಟ್ ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವಾಗ ಆಗಲಿ ಪರ್ಮಿಟ್‌ಗೆ ಆರ್ಜಿ ಹಾಕಿರುವವರು ಬಸ್ಸು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಇವೊತ್ತು ತಾವೇ ಬೇಕಾದರೆ ಹೋಗಿ ತನಿಖೆ ಮಾಡಿ ಯಾರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೋ ಪರ್ಮಿಟ್ ಇರುತ್ತದೆ, ಯಾರೋ ಬಸ್ಸು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಅಕ್ಷೇಪಣೆ ಅಲ್ಲ. ಅಕ್ಷೇಪಣೆ ನಿಜ ಎಂಬುದು ತಮಗೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಪರ್ಮಿಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕೂಡಲೇ ವಜಾ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ತರಹ ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ದಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

*ಶ್ರೀ ಎ. ವಿ. ನರಸಿಂಹರೆಡ್ಡಿ (ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ).—ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಬೈರೇಗೌಡರು ಕೆಲವು ಪೋಲೀಸ್ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆವು. ಅವು ಈ ಡಿಪ್ಯಾಂಡಿನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನನಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಿನ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ತೆಗೆದು ಈ ಬಸ್ಸುಗಳ ಪರ್ಮಿಟ್ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವವರು ಯಾರು ಎಂದು ನಾವು ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನೇತರ

ನಡಸರೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಪಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್‌ರು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಪರ್ಮಿಟ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕಮಿಷನ್‌ಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಅದೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಪ್ರಕಾರ ಅವರಲ್ಲೇ ಸಿಕ್ಕಬೇಕು. ಅದು ಸ್ವಯಂವೇದ್ಯ. ಈ ಬಸ್ಸುಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಒಂದು ಬಡ್ಕಲ ಹತ್ತಿರ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದನ್ನು ನಾನೂ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಅಂಶ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರು ಏಕೆ ಮರೆತರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಟೌನ್‌ಹಾಲ್ ಗಲ, ಮೈಸೂರು ಸಿಟಿಯಿಲ್ಲಾಗಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುವುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ. ನೇರವಾಗಿ ರೋಡ್‌ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ನವರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಡಚಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದೂ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈ ಬೇಡಿಕೆ ಬಂದಾಗ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೇ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ವಾಮಿ, ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ದೇಶದ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಆದಾಯ ಬರತಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಬಾಬುಗಳನ್ನೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಎನ್ನುವುದು ಇವತ್ತು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಂಥ ಅಂಶ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಲಹೆ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಕೇವಲ ಬೆಂಗಳೂರು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡುವುದು, ಅಥವಾ ಮೈಸೂರು ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಕೆಲವು ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಮನಾಸಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತರಾಗದೇ ಇಡೀ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಂಚಾರ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣಮಾಡಿ ಆ ಮೂಲಕ ಜನಗಳಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ, ನನ್ನ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ವೈ. ಎಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ (ಕಡೂರು).—ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರತಕ್ಕ ಈ ಡಿಮ್ಯಾಂಡನ್ನು ಆನುಮೋದಿಸುತ್ತಾ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್‌ರವರು ಮೊದಲು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಅದು ಸರಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಸರಿ, ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಏನಾದರೂ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡುವುದು ಧರ್ಮ. ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದವರು ರೋಡ್‌ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಅನುಕೂಲತೆ, ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿಯಾವ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು

(ಶ್ರೀ ವೈ. ಎಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ).

ಅದಾಯ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರ ಬಂದು ೪೮ನೇಕ ರೂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮನಾಪಲ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಮೇಲೆ—ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್ ರವರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದದ್ದು—ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು ಸಂಚಾರ ಮಾಡತಕ್ಕವರನ್ನು ಯಾವಕಡೆ ಕೇಳಿ ದರೂ ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರದವರು ಬಹಳ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿ ದ್ದಾರೆ, ಬಸ್ಸುಗಳು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ, ಚಿತ್ತಿಗೆ ಸರಿ ಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ, ಸೀಟುಗಳು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ರೋ ಇಲ್ಲವೋಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬಬ್ಬರು ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಂಗಸರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅವರು ಊರು ತಲುಪುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಪ್ರಸವವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಪುಟಯಾಕ್ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೋದಕ್ಕಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಆಗಲ, ಅಥವಾ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಆಗಲ 50 ಮೈಲಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಆ ಮನುಷ್ಯ ಯಾರೇ ಆಗಲ ಮೂರುದಿನವ ನುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

4-30 P.M.

ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ 150 ಮೈಲಿ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಪುಟಯಾಕ್ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದಹಾಗೆ ನುಬಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಸ್ಸುಗಳು ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ. ಮೈಸೂರು ದೇಶ ದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಮನಾಪಲ ಮಾಡಿ ಟೈಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರೇ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬರೀ ಟೀಕೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಯೇ ಹೊರತು ಅದನ್ನು ಸರಿ ಪಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಯಾವರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸಲಹೆಮಾಡಿದ್ದು, ಯಾವರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ, ಯಾವರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅದಾಯ ಬರುತ್ತದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ ಅಥವಾ ಅನಾನುಕೂಲ ಏನಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ದೇಶಕ್ಕೆ, ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ, ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಒಂದು ಸಲಹೆಯನ್ನೂ ಇದುವರೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಹಾಗೆ ನನ್ನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. Standing seats ನಿಗದಿಮಾಡುವಾಗ 25 ಜನ ಕೂಡತಕ್ಕ ಬಸ್ಸಿಗೆ ನಾಲ್ಕು-ಐದು ಜನರಿಗೆ ಮಾತ್ರ standing seats ಹಾಕಲು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ 80 ಮೈಲಿಗಳ ಉದ್ದ ಕೂಡ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ರಾಮನಗರ, ಮದ್ದೂರು, ಮುಂತಾದ 20 ಮೈಲಿ 30 ಮೈಲಿ ದೂರವಿರುವ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವವರು ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿರುತ್ತಾರೆ. ಕುಳಿತಿರುವ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಾಗ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವಾಗ ಅಷ್ಟು ದೂರವೂ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದು ನಿಜವೇ! ಇದು ಅನುಭವವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳುವ ಮಾತು, ಈ ರೀತಿಯಾದ ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ನಾವು ಮಾಡುವ ಟೀಕೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದರೂ

ಕೂಡ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಹಾ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರದವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅನೇಕ ಬಸ್ ರೂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮನಾಪಲ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿಗೆ ಒಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ದಿನವನ್ನೇ ಹಿಡಿಯುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನುಭವದಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಅದೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರೆ ಕಡಿಮೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು. ಪ್ರಯಾಣದ ದರವೂ ಸಹ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕಡೂರಿನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ರೂ. 4-3-0 ಕೊಟ್ಟರೆ, ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರೂ. 4-9-0 ಕೊಡಬೇಕು. ಐದು-ಆರು ಅಂಚೆ ಜಾಸ್ತಿ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಪ್ರಯಾಣದ ದರ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು, ಆದರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದರೆ, ಅದು ಹುಟ್ಟಿದಕೂಡಲೇ ಪಾಠ ಕಲಿತು, ಅನೇಕ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಗುವಾದದ್ದು ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹುಡುಗನಾಗಿ, ಅನಂತರ ದೊಡ್ಡ ವನಾಗಿ ಪಾಠ ಕಲಿತು, ವಿದ್ಯಾವಂತನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬೆರಬೇಕು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ overload ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, standing seats ಹಾಕುತ್ತಾರೆ ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು ಬಹಳ ಅನನುಗುಣವಾದದ್ದು. ಬಡ್ಡೆಟ್ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿನೋಡಿದರೂ ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರದವರು ಅನೇಕ ರೂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮನಾಪಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಅದರಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಾಭ ಬಂದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ಎಲ್ಲ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಮನಾಪಲ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು. ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ ಗೃಹ ಸಚಿವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್‌ಗಳಿಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಬಸ್ಸನ್ನು ಓಡಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದುವರೆಗೂ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಬಸ್ಸನ್ನೂ ಹಾಕಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಶೃಂಗೇರಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳ. ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಶೃಂಗೇರಿಗೆ ಒಂದು ಬಸ್ ಲೈನ್ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಶೃಂಗೇರಿಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಅನೇಕರಿರುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಈಗಲಾದರೂ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಶೃಂಗೇರಿ ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಈ ಎರಡು ಸ್ಥಳಗಳಿಗೂ ಸಹ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಡುತ್ತಿರುವ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಬಿ.ಟಿ.ಸಿ.ಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ತಾರೀಖು 1-4-56 ರಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಮುಂದಿನ ಒಡ್ಡೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಣ ವನ್ನೊಡಗಿಸಿ ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಬಸ್ ಲೈನ್‌ಗಳನ್ನೂ ಸರ್ಕಾರದವರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರಿಗೆ ಬಸ್ ಲೈನ್‌ಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಇತರರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೆಂಡತಿಮಕ್ಕಳು ಇರಬೇಕು, ಇತರರಿಗೆ ಇರಬಾರದು ಎನ್ನುವ ರೀತಿ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ 50 ಪರ್ಮಿಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನಾರ್ಕೆಡು ಜನ ಮಾತ್ರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರು ಇರ

ಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ಚಿಕ್ಕ ಮಗಗಳೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಸ್ ಕಮಿಷನರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮೆಂಬರಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುವ ಸರ್ವಿಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರು, ಮತ್ತು 35 ಜನ ಖಾಸಗಿಯವರು.

ಶ್ರೀ ಜೆ. ಮಹಮ್ಮದ್ ಇಮಾಂ (ಜಗಗಳೂರು).—ಖಾಸಗಿ ಜನ ಎಂದರೆ ಯಾರು ?

ಶ್ರೀ ವೈ. ಎಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ.—ಖಾಸಗಿ ಜನ ಎಂದರೆ non-Congressmen ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರವರು ಹೇಳಿದರು. ಬಸ್ ಲೈನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಖಾಸಗಿಯವರಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು. ಪಿ.ಎಸ್.ಪಿ.ಗೆ ಸೇರಿದವರು ನಮಾಝು ಆರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಬಸ್ ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಲೈನು ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಖಾಸಗಿ ಜನ ಮತ್ತು ಪಿ.ಎಸ್.ಪಿ. ಜನ ಒಂದು ಲೆಕ್ಕ ಇಡಬೇಡಿ, ನಾನೂ ಒಂದು ಲೆಕ್ಕ ಇಡುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ಇದರ ವಿವರಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ. ಕೋಟಿ ಬುಟ್ಟಿ ತಂದು ಮೇಕೆ ಬಾಯಿಗೆ ಒರೆಸಿತು ಎಂದ ಹಾಗಿದೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಯಾರಾದರೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ಸರಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಮನುಷ್ಯನ ಧರ್ಮ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರ ಸೋಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಾಣ್-ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನವರನ್ನು ಟೀಕೆ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಾದದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದವರು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಯಾವ ಯಾವ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಜನರ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆಯೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಅದಷ್ಟು ಜಾಗೃತ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕತಕ್ಕದ್ದು ಬಹಳ ಸಾಧುವಾದದ್ದು. ಸಂಸ್ಥಾನಾದ್ಯಂತವೂ ಸರ್ಕಾರದವರು ಬಸ್ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಮನಾಪಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಖಾಸಗಿ/ಜನಗಳಿಗೆ ಬಸ್ ಮಾರ್ಗ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

*ಶ್ರೀಮತಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಸಿದ್ಧಮ್ಮ (ದಾವಣಗೆರೆ).—ಸ್ವಾಮಿ, ಬಸ್ಸುಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ತುಂಗಭದ್ರಾ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಎಂದು ಹರಿಹರದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ಬಹಳ ಜಾಗೃತ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಖಾಸಗಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನರನ್ನು ಹಾಕಿ overload ಮಾಡುವುದು ನಿಜ. ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರವೆಂದ ಮೇಲೆ ದೇಶಕ್ಕೆಲ್ಲ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಇತರರಿಗೆ ಮಾರ್ಗ ದರ್ಶಕರಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವಾಗ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಖಾಸಗಿಯವರಿಗೆ ನಾವು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾದೀತು. ಕಾನೂನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು. ಅದನ್ನು ತಪ್ಪು ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇಂಥದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಖಾಸಗಿಯವರು ಹತ್ತು ಜನರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಕಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಅವರು ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳು

ಮತ್ತಿನ್ನಾವುದರ ಕಡೆಗೂ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಡಿವರೇ ಲೋಡ್ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮೇಲೆ ಕೇವಲ ಹಾಕಿದಾಗ ತೊಂದರೆ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸರ್ಕಾರದವರೇ ವಿಪರೀತ ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಹಾಕಿದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕು? ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪು. ಬಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ 43 ಜನರು ಕೂಡ ತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಎಂಟು ಜನರು ನಿಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು (ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್) ಎಂದು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಎಣಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ 60-70 ಜನರಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮುಚ್ಚು ಮರೆ ಮಾತಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಾರವಿದೆ. ಬಸ್ಸಿನ ಕಂಡಕ್ಟರನ್ನು ಕುರಿತು 'ಯಾಕ್ ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ, ನಿಮಗೆ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಯೇ' ಎಂದರೆ, 'ಪಾಪ, ಏನು ಮಾಡುವುದು, ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ದೂರದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೆಯೇ ಇರಬೇಕು ಆದುದರಿಂದ ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಆದರೂ ಇಂಥ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದೆ ಇರಲು ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜನರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅವರನ್ನು ಮಧ್ಯದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಪರಿಮಿತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಜನರನ್ನು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು.

ಮತ್ತೊಂದು ವಿಚಾರವೇನೆಂದರೆ ಹರಿಹರದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ತುಂಗಭದ್ರಾ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಎಂದು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಂಟು ಘಂಟೆಗೆ ಒಂದು ಮತ್ತು ಒಂಭತ್ತು ಘಂಟೆಗೆ ಒಂದು, ಹೀಗೆ ಎರಡು ಬಸ್ಸು ಹೊರತಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಹರಿಹರದ ಮಧ್ಯೆ ಬೇರೆಯಾವ ಬಸ್ಸೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಬಸ್ಸನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದು ಮೂರು ಘಂಟೆಗೆ ಹೊರಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಸಾಯಂಕಾಲ ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಗೆ ಜೋಗಿಮಟ್ಟ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಇದೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಬಸ್ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗಿದ್ದರೆ, ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಗೆ ಹೊರಡುವ ಜೋಗಿಮಟ್ಟ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಹರಿಹರದವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ. ಈ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

*ಶ್ರೀ ಯು. ಎಂ. ಮಾದಪ್ಪ (ಚಾಮರಾಜನಗರ).—ಸ್ವಾಮಿ, ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಹಾಕತಕ್ಕ ವಿಷಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳು ಇವೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ overload ಹಾಕುತ್ತಾರೆನ್ನುವುದು ಈ ಸಭೆಯ ಗಮನದಲ್ಲಿದೆ, ಹೊರಗಡೆಯೂ ಇದೆ. ಏಕೆ overload ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ವಾದಗಳಿವೆ. ಸರ್ಕಾರದವರೇ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಇತರರಲ್ಲಿಯೂ ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಹಾಕತಕ್ಕ ಮನೋಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ವಾದ. ಇನ್ನೊಂದು ವಾದವನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮನೋಭಾವವೆಂದರೂ, ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ

ಈಗ ಎಷ್ಟು ಒವರ್ ಲೋಡ್ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಪ್ರೊಟೆಕ್ಟರ್ ಪರ್ಪನ್ ಅಂದರೆ ಹೇಗೆ ಏನು ಎಂದು
ಒಂದು ಪರ್ಮಿಟಿಯಲ್ಲ, ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ ಹಾಕ ವಿವರ ಹೇಳಿ.

ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೆಲವು ತೊಂದರೆ
ಗಳಿವೆ, ಓವರ್ ಲೋಡಿಂಗ್ ಸ್ವಲ್ಪ ತಪ್ಪಿನಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಣನನ್ನಕ್ಕು ಅಥವಾ ಬಾಡಿಗೆ 12 ರ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು
ದರೆ ಮಧ್ಯೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಚೆಕ್ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ,

(ಶ್ರೀ ಜಿ. ಎ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪಗೌಡ.)

ಓವರ್ ರೋಡ್‌ಗೆ ಇದೆಯೆ ಅಥವಾ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡದೆ ಹಣ ಬೇರಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆಯೆ ಎಂದು ಯಾರೂ ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಡ್ರೈವರುಗಳು ಮತ್ತು ಕಂಡಕ್ಟರುಗಳು ಬೇಡಿ ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿಗರೇಟನ್ನು ಸೇರದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪೇಯರ್ಸ್ ಸಿಗರೇಟನ್ನೇ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇರಾಖೆಯು ನಿಗಾ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡರೆ 12 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆ ಮೇಲೆ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು ಮಧ್ಯೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋದರೆ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಲು ಬಹಳ ಅನಾನುಕೂಲವಿದೆ ಈಗ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯಿದೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹಣ ಒದಗಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್‌ಗಳಲ್ಲೂ ಒಂದು ವರ್ಕ್‌ಶಾಪನ್ನು ಬೇಗ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಇರಾಖೆಯ ಆದಳಿತ ನಡೆಸಲು ಬಹು ಬೇಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಕಿ ಆ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

*ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ (ಸಾಗರ-ಹೊಸ ನಗರ).—ಸ್ವಾಮಿ: ಈ ರೋಡ್ ಟ್ರಾಕ್‌ಸ್ಟೋರ್ಡ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಗೌಡರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೇಳಿದರು, ನಾನೂ ಒಂದೆರಡು ಮಾತನ್ನಾಡಿ ನನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಮಗೆ ಹೆದರಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಂದಿನ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಉಪಚಾರಮಾಡಿತ್ತಾರೆ, ನ್ಯೂನತೆಗಳಿದ್ದರೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿರಿ ಕೆಲವು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ ಕೇಳಿ ಕೊಂಡರೆ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ನನ್ನ ಅನುಭವ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಕರಾಸಿಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡ್ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ, ಕೆಲವು ಟಿಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ರಿಸರ್ವ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದು ಬಿಟ್ಟು ಬಸ್ಸು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದರೂ ಟಿಕೆಟ್ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸು ನವರು ಸ್ಟಾಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಚಾರ ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಬಸ್ಸು, ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಬಹಳ ಕಡೆ ಉಪಚಾರ ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಸ್ವರ್ಧ ಕೂಡ ಇದೆ, ಬಸ್ ಹೋಗದಿದ್ದರೂ ಟಿಕೆಟ್ ಮುಂಚೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ದಾವಣಗೆರೆ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ನನ್ನ ಬಸ್ಸು ಮುಂಚೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ಕರೆದು ಕೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ಎರಡು ಮೂರು ಬಸ್ಸು ಹೋದರೂ ಮುಂಚೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದವನ ಬಸ್ಸು ಸ್ಟಾಂಡಿಗೇ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತದೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿ ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ತೋರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ಕೊಟ್ಟರೆ ರಿಸರ್ವ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆಯಾದರೂ ಬಸ್ಸೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾದುಕಾದು ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬಸ್ಸು ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ನುಗ್ಗಿ ಮುಂಚೆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡುವವರಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನುಗ್ಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗದಿದ್ದವರಿಗೆ ನಿಟ್ಟೇ ನಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಜನ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನರನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾರೆ, 40 ಜನರಿಗೆ ಜಾಗವಿದ್ದರೆ 80 ಜನರು ಒಳಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಚೆ ಕೆಲವರು ನುಗ್ಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಜಗಳ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

5 P.M.

ಹೀಗೆ ಅವರು ಆ ಟಿಕೆಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಸ್ಸು ಬರುವವರೆಗೂ ಟಿಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಆ ಬಸ್ಸುಗಳು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಟಿಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಬಸ್ಸಿನೊಳಕ್ಕೆ ಟಿಕೆಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದವರು ಇವರು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಎಲ್ಲೆಗೋ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಘಂಟೆ ಗಟ್ಟಲೆ ಕಾದಿದ್ದು ಆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೀಟನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹಾಗೇ ವಾಪಸ್ಸು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆನು. ಆಗ ನನಗೇ ಹೀಗೆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೀಟನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ವಾಪಸ್ಸು ಹೊರಟು ಬಂದೆ; ಮಾರನೆಯ ದಿವಸ ಹೇಗೋ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಹೋದೆ. ಆ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡುಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಏಜೆಂಟರು ಆ ಬಸ್ಸುಗಳು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಟಿಕೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಟಿಕೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅಷ್ಟೂ ಬೇಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಯಾಣ ಬೇಸಿನ್ಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಟಿಕೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ—ಈ ದಿವಸ ಬೆಂಗಳೂರಿಂದ ಒಂದು ಬಸ್ಸು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದರೆ—ಆಗ ಯಾರು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೋ ಅಂಥ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಮೊದಲು ಟಿಕೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು, ಅನಂತರ ಮದ್ದೂರು ಅನಂತರ ಮಂಡ್ಯ, ಆಮೇಲೆ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ ಹೀಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡತಕ್ಕವರನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಟಿಕೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದರಲ್ಲೇನೂ ತೊಂದರೆ ಇರಲಾರದು. ಆದರೆ ಇವರು ಈ ದಿವಸ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತುಂಬ ಅಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಾವು ರೋಡ್ ಟ್ರಾಕ್ ಸ್ಟೋರ್ಡ್ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಓವರ್ ರೋಡ್ ಮಾಡಲೇ ಕೂಡದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಇಲ್ಲಯತನಕ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಾದರೂ ಇದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಾನು ಆಶಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಮೊದಲು ಒಂದು ಗೌರವಂಟ್ ಬಸ್ ನರ್ವಿಸನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಂದ ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರ ಏಕೋ ಅದನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಕವಳ್ಳಿ ಪಾಜೆಕ್, ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಬಳಿ ಒಂದು ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಭದ್ರಾವತಿ ಐರನ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಹೈಡ್ರೋ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಯೋಜನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈಗ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರು ರೈಲ್ವೆ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರ ಕೈ ಸೇರಿದ ಮೇಲಂತೂ ರೈಲ್ವೆ ಪ್ರಯಾಣದ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿವೆ. ರೈಲ್ವೆ ಮಾಪಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾಗಿ ದಪ್ಪಗಿರುಗಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು ಯಾವ ರೈಲುಗಳಿಂದ—ಬಾಡ್‌ಗೇಜ್‌ಗಳು, ಪಂಜಾಬ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್, ಗ್ರಾಂಡ್ ಟ್ರಂಕ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ ರೈಲುಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರ ಗಮನವೆಲ್ಲಾ ಆ ರೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಇದ್ದು

ಹೋಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮಿಷನ್ ಗೇಜ್‌ಗಳ ಲೈನೇ ಬಹಳ ನೂತ್ನವಾಗಿರುವಾಗ ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಶಿವ ಮೊಗ್ಗದಿಂದ ಬೀರೂರಿಗೆ ಬರತಕ್ಕಂಥ ನ್ಯಾರೋ ಗೇಜು ಗಳ ಲೈನಂತೂ ಎಷ್ಟು ನಷ್ಟದಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಕೇಂದ್ರದ ಲೈನೈ ವಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ರಾರ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವಷ್ಟು ಕೂಡ ಹೊಡೆದಾಗಿದೆ. ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಈ ದಿವಸ ಲೈನೈ ಪ್ರಯಾಣ ಇನ್ನೂ ಹದಗೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ. ಜನರು ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರಂನಿಂದ ಆ ಗಾಡಿಗಳೊಳಕ್ಕೆ ಕಿಟಕಿಗಳಿಂದ ತೂರಿ ಹತ್ತಿ ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಕುಳಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ತೂರಲು ದಕ್ಷತೆ ಇದ್ದವರಿಗೇ ಈ ದಿವಸ ಸರಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಒಂದಾವರ್ತಿ ನಾನು ಲೈನಿಗೆ ಹೊರಟದ್ದವನು ಈ ನೂಕು ನಾಗ್‌ಲನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಡಿ ಹತ್ತಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಬೀರೂರು ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಿಟ್ಟ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಜನರು ಕುಳಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಮನಸ್ಸೂ ಇಲ್ಲ. 300 ಜನ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿರುವ ಲೈನ್ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ 3,000 ಜನರು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೈನ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೇನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಾಗಲೇ—ಹೊಸ ಲೈನ್‌ಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವುದಾಗಲಿ, ಏನೂ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗೇನೋ, ಎಂದರೆ ಅದು ಮಂತ್ರಿಗಳಿರತಕ್ಕಂಥ ಜಿಲ್ಲೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಈ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳಬಾರದು, ಅಲ್ಲಿ ಈ ಬಸ್ಸಿನ ಅನುಕೂಲತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗೂ ಸಹ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಗ್ರಾ.ಜುಯರ್ ಆಗಿ ಖಾಸಗಿ ಜನರು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರತಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ರೂಟ್ಸ್ ಏನಿವೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಬರತಕ್ಕ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡತಕ್ಕ ರೂಟ್ಸ್ ಏನಿವೆ, ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರದವರೇ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಹೆಂಡು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಯಾರಾಗಿರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಿ.ಪಿ.ಎಸ್., ಗಜಾನನ ಕಂಪೆನಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವು ಕಂಪೆನಿಗಳು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲೂ ಒಂದೆರಡು ಕಂಪೆನಿಗಳು ಈಗ ಇವೆ. ಅವರಿಗೆ ಈ ವಿಧವಾದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕಡಿಮೆ ಚಾರ್ಜ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹೊರಡಿಸಿರತಕ್ಕ ಆಜ್ಞೆ ಏನಿದೆ ಅದರಂತೆ ಹೊಗೆ ಬರಬಾರದು, ನೀರು ಸುರಿಯ ಕೂಡದು, ಹೊಸ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನೇ ಹಾಕಬೇಕು. ಆ ರೀತಿ ಹೊಸ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಖಾಸಗಿಯವರಿಂದ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡತಕ್ಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಅಂಶ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಪಿ.ಎಸ್.ಪಿ.ಯವರಾಗಿರಲಿ,

ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿ, ಈ Landlords ಮತ್ತು ಟೆನೆಂಟ್ಸ್ ಸಿಸ್ಟಂನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ introduce ಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ಹಾನಿಕರ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಯಾರಿಗೆ ಬಸ್ಸನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವರು ಪರ್ಮಿಟ್‌ನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಅದು ಗೊತ್ತಾದ ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಲೈಸೆನ್ಸ್‌ನ್ನು ವಜಾ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ನೂತ್ನ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಆರ್. ಟಿ. ಎ. ಮತ್ತು ಎಸ್.ಟಿ.ಎ. ನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸದಸ್ಯರನ್ನೇ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರನ್ನೂ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವುದು ಅಧಿಕವಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. Fairplay and justice ದೊರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅಂಥಾ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಬಾಡೀಸ್ ನಲ್ಲಿ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ. ಆದರೆ ದುರುಪಯೋಗವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

* ಶ್ರೀ ಜಿ. ಶಿವಪ್ಪ (ಹೊಳೆರೆ).—ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಡಿಮಾಂಡನ್ನು ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಆಶಪಡುತ್ತೇನೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ರೋಡ್ ಟ್ರಾಕ್ಸ್ ಪೋರ್ಟ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆ ರೀತಿ ಹೇಳಿದರೆ ಸರ್ಕಾರದವರನ್ನು ಹೊಗಳಿದಂತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳೇ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಏನಿದೆ ಎಂದರೆ ತಾವು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಿ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರತಕ್ಕದ್ದು ಈ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಕೆಲವು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅನಾನುಕೂಲವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಬಸ್‌ನವರಿಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಪ್ರೈವೇಟ್ ಬಸ್‌ನವರಿಗೆ ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳಿವೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವುದು ಈಗ ಅನಾವಶ್ಯಕ. ಪೋಲೀಸ್‌ನವರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಆಗತಕ್ಕ ಕಷ್ಟ ಒಂದು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಬಂಡವಾಳ ಹಾಕಿ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅವರು ಜಯಪ್ರದವಾಗಿ ಆ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ರೋಡ್ ಟ್ರಾಕ್ಸ್ ಪೋರ್ಟ್ ಇಲಾಖೆಯವರು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಬಸ್ಸುಗಳು ಸರಿಯಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ಇಲಾಖೆಯು ಭಾಗದಷ್ಟು ಆದಾಯ ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ. ಆಲ್ಲಿ ಇನ್ನು 3-4 ಕಡೆಗೆ ಲೈನ್ ಹಾಕಲಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಂಟು. ಮೊನ್ನೆ ತಾನೆ ಗೃಹ ಸಚಿವರಾದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದ ವಿಠಲಪ್ಪನವರು ಎರಡು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿನ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವ ಒಂದು ವರ್ಕ್‌ಶಾಪನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಿಂದ ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಬಸ್ಸು ಹಾಕುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಗೌಡರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಸ್ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ 170 ಮೈಲಿ ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಸುಖವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಿಂದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಮಾರ್ಗ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗ. ಯಾಕೆಂದರೆ

(ಶ್ರೀ ಜಿ. ಶಿವಸ್ವ)

ಅಲ್ಪ ಲಕ್ಷವೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅನೇಕರು manganese mines ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾರ್ಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂಪಾದನೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಮಾರ್ಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಿಂದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ ಹಾಕಬೇಕು. ಮಾನ್ಯ ಗೃಹ ಸಚಿವರು 15 ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ಈ ಲೈಸೆನ್ಸಿಗೆ ಆರ್ಡರು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ಬಸ್ಸು ಹಾಕದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಿಂದ ಬಳ್ಳಾರಿಗೂ ಒಂದು ರೈಲ್ವೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಸಿದ್ಧಮ್ಮ ನವರು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಿಂದ ದಾವಣಗೆರೆಗೆ ಬಸ್‌ಗಳಿರುವುದು ಸಾಲದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶಾಲ ಮೈಸೂರು ಆಗುವುದರಿಂದ ಧಾರವಾಡ, ಬದರೆ ಮುಂತಾದ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೂ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಈಗ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು workshop ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ಹಾಕಿ ಉತ್ತಮವಾದ workshop ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಅನಂತರಾಮ್ (ಚಾಮರಾಜ ಪೇಟೆ).—ಸ್ವಾಮಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ರೈಲ್ವೆ ಲೈಸೆನ್ಸು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಮೇರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಹಳ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರತಕ್ಕ ಹಣವನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಬೇಕು. ಮೈಸೂರು ಮುಂದೆ ವಿಶಾಲ ಮೈಸೂರು ಆದಮೇರೆ ಇತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದವರು ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಇಲಾಖೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ, ಚೆಕ್‌ಗ್ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು overloading ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ತಪ್ಪು ಬೇಕಾದದ್ದು ಅವಶ್ಯಕ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಜನತೆಗೆ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಅವಶ್ಯಕ. ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಸರ್ಕಾರದವರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಾವು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಸ್ ರೈಲುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು monopolise ಮಾಡತಕ್ಕ ವಿಚಾರ. ಸರ್ಕಾರದವರು monopolise ಮಾಡುವಾಗ ದೊಡ್ಡ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನೂ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಹೊರತು 10, 15, 20 ಮೈಲಿ ಇರುವ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರಯಾಣದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು monopolise ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ ಮಾಲಿಕರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ವಿಶಾಲ ಮೈಸೂರು ರಾಗುವುದರಿಂದ 300-400 ಮೈಲಿಗಳ ರಸ್ತೆಗಳು ನಿಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ ಮಾಲಿಕರಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಈ ರೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ತೆರಿಗೆಗಳು ಬಂದು ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಕೋಟಿರೂಪಾಯಿ motor vehicle taxes ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ

ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಸ್ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು monopolise ಮಾಡಬೇಕು.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರವೇನೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರು ಕೆಲವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರಿಗೆ ಬಸ್ ಪರ್ಮಿಟ್‌ಗಳನ್ನು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. State Transport Authority ಮುಂದೆ ನಾನು ರಾಯರಾಗಿ ಪ್ರಾಕ್ಟಿಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಮೊದಲು ಇಂಥ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಬಹುದು ಎಂದು ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹತ್ತಾರು ಜನರ ಪೈಪೋಟಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿಯವರೂ ಇದ್ದಾರೆ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಹುಚ್ಚೇಗೌಡ.—ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಅನಂತರಾಮ್.—ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸಚ್ಚಾಭಿರಾಮೇಶ್ವರರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಒಬ್ಬರೇ ಸಾಕು. ಅವರು ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರಿಗೇ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಬಸ್ ರೈಲುಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕಾಂಪಿಟಿಷನ್ ಇರುವಾಗ ಏನಾಗುತ್ತದೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಅಪೀಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅನಾನುಕೂಲವಾದರೆ ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಿಟ್ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಸುಮ್ಮನೆ, ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರಿಗೆ ಬಸ್ ಪರ್ಮಿಟ್ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿಜವಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯ ಆಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಹುರುಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ.—ತಾವೇನೋ ಹೇಳಿದಿರಿ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು percentage ನಿಕ್ಕು ತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಾ? ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎಂದರೆ ನುಮ್ಮನೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡುವವರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಿಡಿ. ಯಾವುದಾದರೂ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡುವವರನ್ನೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. Full fledged Congress ನವರು ಎಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು non-Congressನವರು ಎಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ?

* ಶ್ರೀ ಎ. ಭೀಮಪ್ಪನಾಯಕ್ (ಮೊಳಕಾ ಲೂರು).—ಮೆಂಬರುಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರೇ ಇದ್ದಾರೆ, ಬಸ್ ಪರ್ಮಿಟ್‌ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವಾಗ ಅವರ percentage ಏನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಬಹುದು. ಯಾರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆಯೋ ಯಾರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರಾಗಬಹುದು, ನಾಲ್ಕು-ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರಾಗಬಹುದು. ಮೊನ್ನೆ ದಿವಸ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್‌ರವರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮಹಮದ್ ಇಮಾಂರವರನ್ನೂ ಎರಡನೆಯ ಪಾಂಚ್ ಮಾರ್ಷಲ್ ಯೋಜನೆ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಿ ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನು? ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರು ಮೆಂಬರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಪ್ಪೇನು? ಬಸ್ ರೈಲುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರಿಗೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ಅದು ಬೇರೆ ಮಾತಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಅನಂತರಾಮ್.—ಈಗ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ರಿಟ್ ಹಾಕುವ ಸಂದರ್ಭವಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು. ಹೊಸ ರೈಲು

ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸೀದಾ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ಬಿ. ಟಿ. ಸಿ. ನ್ಯಾಷನಲೈಸ್ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ಟಾರು ರೆಸ್ಟೆಯಿದೆ. ಈಗ ಬಸ್ಸುಗಳು ಕಡಮೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಆಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಇದನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಈಗಿರುವುದರ ಎರಡರಷ್ಟು ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಚಿಕ್ಕ ಬಸ್ ರೂಟುಗಳನ್ನು ಮನಾಪಲ್ಯೆಸ್ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಟ್ಟರೆ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಈಗಿರುವ ಸುಮಾರು 20 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಈಗಿರುವುದರ ಎರಡರಷ್ಟು ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಸುಮಾರು 40 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆದಾಯ ಬರಬಹುದು. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕು, ಇದು ಬಹಳ ಆದಾಯ ಬರುವ ಇಲಾಖೆ, ಶ್ರೀ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಗೌಡರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಈಗ ಸುಮಾರು 12 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆದಾಯ ಬರುತ್ತಿದೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

*Sri M. RAJASEKHARA MURTHY (Yelandur).—Sir, I want to make a few observations on this Demand. I have been hearing Sri S. Srinivasa Iyengar for the last four years and he has been repeating the same old argument in the same old fashion. He has levelled allegations against private bus owners; but, I do not take notice of that. Sri Srinivasa Iyengar is a money-lender and not a businessman.

Sri S. SRINIVASA IYENGAR.—On a point of personal explanation. I must offer my explanation when the Hon'ble Member says something which I did not say. He is naming me as a money-lender. It is not so. He is operating six routes; I do not know whether he holds six permits. He is a Congressman.

Sri M. RAJASEKHARA MURTHY.—I am operating four buses and hold four permits. I became a permit holder even before the Congress Government came into power.

Sri S. SRINIVASA IYENGAR.—Congress Government is in existence in Mysore for the past nine years; he has become an operator recently.

Sri M. RAJASEKHARA MURTHY.—I became a bus owner prior to Congress Government came to power.

Sri S. SRINIVASA IYENGAR.—Probably, you became a bus owner when you were still a student! (Laughter)

Sri M. RAJASEKHARA MURTHY.—Sir, Sri Y. M. Chandrasekhariah referred to an important thing, that is, the journey in private buses. It is true, Sir, that private operators are running old buses; they are not putting new buses on the routes. The reason as to why they are not doing it is a point that this House should consider. It is not because that private operators are not willing to put new buses on the routes. It is not because private operators are incapable of investing money on new buses. It is not because that private operators are unwilling to provide amenities to the travelling public. But, it is because there is no certainty of their future in the scheme of nationalisation. It is because there is no sense of security in the mind of private operators regarding the future of their business. If you go into the reasons, you will know why the private operators are not putting new buses on the road. The Government Transport Department every now and then put some buses on certain routes. Immediately they withdraw those buses and put them on some other routes. They change the routes as frequently as ladies change their dress. Because they have no sense of security, private operators are not coming forward to withdraw old buses and put new buses. Putting new buses will involve very heavy investment. The cost of the chassis will be about Rs. 27,000 and the cost of constructing the body will be Rs. 8,000. The total investment comes to Rs. 35,000. Suppose he puts a new bus on the route; to-morrow the Government may say that they are going to put their own bus on the route; then what is he going to do with the bus? That is a point to be considered. It is because of this difficulty, old buses are running on the road and not because private operators are unwilling, or incapable of putting a new bus. I request the Government to specify the routes that they are going to take in future and tell the private operators that for certain period to come, they are not going to take up certain routes

(SRI M. RAJASEKHARA MURTHY)

and that they will take up the routes on such and such dates, so that the private operators may be definite about the future of their business.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎ. ಮೂಡಲಗಿಂಗೌಡ (ಕಾಣಿಕರ).— ಸ್ವಾಮಿ, ಈಗ ನಾನು ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕರು ಈ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಿಷಾಂತಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಳವರ ರೋಡ್ ಇರುತ್ತೆಂದು ಕೆಲವರು ಟೀಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಟೀಕೆ ಮಾಡಬಾರದು ಹೇಳತಕ್ಕವರು ಕೂಡ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಂಡ ಎಂದು ಹೇಳತಕ್ಕವರು ಕೂಡ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಂಡ ನಿಷಾಂತವಿದೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ದಿವಸ ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ 12 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಅನಿಸು ತ್ತಿದೆ ಈ ರೂಟುಗಳು ಮನುಷ್ಯ ದರವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸಿನವರು ಪ್ರಯಾಣ ದರವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರೋ ಈ ದಿವಸ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ದರವನ್ನು ಇವರು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಹಾಕಿರತಕ್ಕ ರೇಟು ಬಹಳ ಮಿತಿಯಿರಬೇಕಾಗಿದೆ. ತುಮಕೂರಿನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ನಾರ್ಕಾಟ್ ಬಾರ್ಡ್ ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದಲೂ ಅಂದರೆ 10-20 ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಇತ್ತು. ಈಗ ಅದು 1-13-0 ರೂ. ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಅಷ್ಟು ಒಳವರ ರೋಡ್ ಕೂಡ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಆ ದಿವಸ ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸು ಮಾಲೀಕರುಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿನ ಆದಾಯ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವೀಗ ನೋಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ದಿವಸ ಸರ್ಕಾರದವರು ಶಿಬ್ಬಂದಿ ಪೆಟ್ಟು ಒಳವರ ಹೆಡ್ ಫಾರ್ಜಸ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ಕಳೆದು 12 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಇದೇನು ಅರ್ಥ? ಖರ್ಚು ಬಾಬಿಗಳನ್ನು ಕಮ್ಮಿ ಮಾಡಬೇಕು, ದಕ್ಷತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು, ಜನರಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರೇಟುಗಳನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಇದು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಮಾತು. ಇವರು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಈ ರೇಟನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕಡಮೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಬೇಕು, ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು, ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡತಕ್ಕ ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ರಮವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್ ಯಾವ ರೀತಿ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಆ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಅಥವಾ ಮೊದಲೇ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲ ಬುಕ್ಕಿಂಗ್ ಆಫೀಸು ಇದೆ ಅಲ್ಲಿ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕು. ಈಗ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಟಿಕೆಟ್ ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್ ಬಂದಾಗ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾರು ಬಸ್ಸು ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ ಬಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಹೋಗು ತ್ತಾರೆವೆಂಬುದು ನಿಗ್ಗಿ ಬಸ್ಸು ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದೇ ತ್ತಾರೆವೋ ಅವರಿಗೆ ನಿಗ್ಗಿ ಬಸ್ಸು ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಇದ್ದರೆ 50 ಮೈಲ, 100 ಮೈಲ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕ್ರಮಪಡಿಸಬೇಕು.

ಈ ವರ್ಷ ಈ ರೋಡ್ ಟಾರ್ನ್ ಪೋರ್ಟ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸುಗಳ ಬಾಡಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ. ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇನೋ ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನೇ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿರಿ. ಆಮೇಲೆ ತಾವೇ ಬಸ್ಸು ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ. ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನುಗಳು ಕೆಲವು ಭದ್ರಾವತಿ ಐರ್ಲೆಂಡ್ ನಿಲ್ಲಿ ನಿಕ್ಕುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊರಗಡೆ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ನಾನಾ ಇಲಾಖೆಗಳವರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಸ್ಟೋರ್ಸ್ ಪರ್ಸನ್ ಕಮಿಷಿಯರರ ಮೂಲಕ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಒಂದು ನಟ ಅಗಲ, ಹಾಮರ್ ಅಗಲ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ಟೋರ್ಸ್ ಪರ್ಸನ್ ಕಮಿಷಿಯರರ ಮೂಲಕ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಸ್ಟೋರ್ಸ್ ಪರ್ಸನ್ ಕಮಿಷಿಯರರ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಬಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಬಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಟೆಂಡರ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಮಾಡಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಂಪೆನಿಗೆ ವಹಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ತಾವೇ ಬಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಮಾನನ್ನು ಕೂಡ ರೋಡ್ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಟೋರ್ಸ್ ಪರ್ಸನ್ ಕಮಿಷಿಯರರ ಕವಲೇ ಕೊಂಡು ಅನ್ಯಾಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿರ್ವಾಡು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಅಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ, ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸಿನ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿದರು. ಈ ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಷನ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಬಸ್ಸುಗಳು ಐದು ವರ್ಷ ಆರು ವರ್ಷ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಅವುಗಳ life ಎಲ್ಲಾ ಆಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಷನ್ ಮಾಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟುಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ರಿಪೇರಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬಸ್ಸನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಷನ್ ಆದ 15 ದಿವಸ ಅಥವಾ 2-3 ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಆ ಬಸ್ಸುಗಳು ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಟಬ್ಬುಹೋಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಅನೇಕವಾಗಿ ನಾವು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಬ್ರೇಕ್ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಎಂದು ಇರುತ್ತಾರೆ. He is an Inspector who puts break for running of buses ಎಂದು ಜನಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಎಲ್ಲಾ ನೂಪರ್ ಎವೆಜ್ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

5-30 P.M.

ರೋಡ್ ಟಾರ್ನ್ ಪೋರ್ಟ್ ನಲ್ಲಿರುವ ದೈವರುಗಳು ಮತ್ತು ಕಂಡಕ್ಟರುಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೇಳಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೈವರುಗಳು ಮತ್ತು ಕಂಡಕ್ಟರುಗಳೂ ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿ ಹೋದರೆ ಅವರು ಬಹಳ ದಿವಸ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗತಕ್ಕ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಇದ್ದರೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವನು ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ನಿನ್ನಾದರೂ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು,

ಮನುಷ್ಯ ರೂಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಜಾಗ ದೊರೆಯುವಂತಿರಬೇಕು. ಈ ಮಾರ್ಗ
ಗಳಲ್ಲಿ ತುರುಗಾಡುವ ನೌಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ
ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಸೀಟು ಸಿಕ್ಕಬೇಕು. Overload
ಎಂದರೆ ನಾಲ್ಕು ಬಸ್ ಹಾಕುವ ಕಡೆ ಐದು ಬಸ್ಸು
ಹಾಕಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವ
ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಹೊರತು 40 ಜನರು
ಕೂಡುವ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 80 ಜನರನ್ನು ತುಂಬಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ಸೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು 12 ಲಕ್ಷ
ದರಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಜನ
ಗೆ ನೋವುಂಟಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಜನ
sitting seat ಹಾಕಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವರ
ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೋಗತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
overload ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದು.
ನಮ್ಮ ನಿಲುವಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಪದ್ಧತಿ
ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಆದಾಯ ಎಷ್ಟರವುಟ್ಟಿಗೆ
ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು
ಜೇಡೋಪವೆಂದು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಯೋ ಅದಕ್ಕೆ
ಕಾರಣದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಯೋ
ತಿಪ್ಪಿ. ಅಂತೂ ಪುನಃ overload ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ
ಕಾಶವಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿ. ಚಿ. ಸಿ. ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು 1ನೇ ಏಪ್ರಿಲ್ 1956 ರಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಮಾದಿತ್ವವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಕಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರದ ವರು ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಬಿ. ಚಿ. ಸಿ. ಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಕೂಡ complaints ಬರಬಾರದು. ಈಗ ಕಂಪೆನಿಯವರು ಹೇಗೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೋ ಅದಕ್ಕೆ ತಂತಲು efficient ಆಗಿ ನಡೆಯುವ ಹಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸ ಬೇಕು. ಕೀಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡರೂ ಕೂಡ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸ ಬೇಕು ಆದಾಯ ಬರುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು

ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳ ಬಾಧೆ ಕಟ್ಟಿ ತಕ್ಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ಅನುಮಾನಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಗಮನಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಂ. ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ (ಕೈಗಾರಿಕಾ ಶಾಖೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು).—ಸ್ಯಾರ್, ಆರನೆಯ ದಿವ್ಯಾಂಡಿನ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಅನೇಕ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಅನೇಕ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ರಚನಾತ್ಮಕವಾದ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಆ ರಚನಾತ್ಮಕವಾದ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಟೀಕೆಗಳೂ ಆದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಬಸನ್ನಿಗಳಲ್ಲಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಸನ್ನಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರಲ್ಲೊಂದು ತಪ್ಪು ಬೆಳಕು, ತಪ್ಪು ಬೆಳಕೆಯೊಂದು, ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಂಟರೂಪವಿತ್ತು ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪು ಬೆಳಕು, ತಪ್ಪು ಬೆಳಕುಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗುವುದು ತಪ್ಪು ಬೆಳಕು, ಬಸನ್ನಿಗಳಿಂದಾಗುವುದು ಕಟ್ಟು ಬೆಳಕು, ದರಗಳು ಕಡಮೆಯಾಗಬೇಕು, ದಕ್ಷತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕು, ಈ ಸಲಹೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಂದಿವೆ. ಒಂದು ವಿಷಯ ಮಾತ್ರ ತುಂಬ ಸಂತೋಷಕರವಾಗಿದೆ. ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಸನ್ನಿ ಒಡಿಸುವುದರಿಂದ, ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾದ ವಿಷಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲವಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿರುವುದು ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೂ ಸಂತೋಷಕರವಾದ ವಿಷಯವೇ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಂತದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಹಂತಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿರುವ ಕುತೂಹಲ ಪ್ರಗತಿಭಾವನೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆಯೇ ಎನಿಸುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲ. ಈಗಿರುವ ಅನುಕೂಲತೆಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲತೆ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ನಾವು ಒಬ್ಬರೊಡನೆ ವಿಚಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಒಂದು ವಿಷಯ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಕಾನೂನು ನಿಂದಲೇ ಹತೋಟಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಪ್ಪುನುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಧಾನ ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು. ಬಹುತಃ ಈ ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಫಲದೊರೆಯುತ್ತದೆ, ಜನರಿಗೆ ಹೇರಳವಾದ ಅನುಕೂಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಮೊದಲ ಹಿರಿಗಿಡರು ಹೇಳಿದರು. ಇದನ್ನು ಕಾನೂನು ಮೂಲಕ ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಜನರು ಸಹಕರಿಸಿದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಾನೂನು ಮಾಡುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ. ಜನರ ಸಹಕಾರ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು, ಸರ್ಕಾರದವರು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಸಹಕರಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ಒಬ್ಬರೊಡನೆ ತಪ್ಪುಸಲಹೆಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನು ಮೂಲಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರ ಬಹುಗಳಲ್ಲ ಅನುಕೂಲಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು

(ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಂ. ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ.)

ರಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿರೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲೇ ಹೋಗಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಒವರ್‌ಲೋಡ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭುಜತಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ. ಎರಡನೆಯದು, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರು ಬಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಕಾದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಜಾಗವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರಿಗೆ ನೀಟು ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಅರೇಳು ಗಂಟೆಗಳಿಂದ ಕಾದು ಸಾರಾಗಿದೆ, ದಯೆ ಎಚ್ಚು ಕೂಡಿಸಿ ಎಂದು ಅನೇಕರು ಕೇಳುವುದನ್ನು ನಾನೂ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಆಗ ಕಾನೂನನ್ನು ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೈಮಾ ನಿಚೇರಿಯಾ ಕಳಸಿದರೇಷೆನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾನೂನನ್ನು ಚಾಚೂತಪ್ಪದೆ ಜಾರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅಭ್ಯಂತರವೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಅಂಕ ಅಂಶ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಒವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ರುಜುವಾತು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿದೆ.

ಈ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಒವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ನುಮಾರು 23 ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. If Hon'ble Members want any more information, I will be very glad to furnish the same. I do not want to hide anything. It is all public matter. ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರತಕ್ಕಂಥ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ಈಗ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಇರುತ್ತವೆ. After all, facts cannot be denied. Let us face facts. If there is any defect, we shall remedy it. Let us take everything objectively. Government is not here to say that everything is quite O.K. in all sectors. Wherever there is any lacuna or omission, we will see that things are rectified. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ಅವರ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ಒವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶಕೊಟ್ಟು—ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಂಥ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ನೀತಿ ಯನ್ನು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುವುದು ಸರ್ವ ಸಾಧುವಾದ ದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಬಸ್ಸಿನ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಬಹಳ ಇಷ್ಯೂಮ್ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಆ ರೀತಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಯಾರೂ ಈ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ; ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಇವುಗಳ ಆಡಳಿತದ ರೀತಿ ನೀತಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ನಾನು ಈ ಮಂತ್ರಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೂ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಜನರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಂಥ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನೂ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಆಗಲೇ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಗೌಡರು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಏಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕೊಂಡ ತೊಂದರೆ ಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ದಿವಸ ಈ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡ

ತಕ್ಕದ್ದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೂ ಸತತವಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದಾರೆಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗತಕ್ಕಂಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ನನಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರೂ ಕೂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದದ್ದು ಅಗತ್ಯವೆಂಬುದಾಗಿ ನಾನು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಬಸ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್‌ಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಈಗ ಬ್ಯಾಕ್‌ಮಾರ್ಕಟ್ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಕೆಲವು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ನಾನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಈ R.T.A.ನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನಾಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಉಗ್ರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರ ಹೈಕಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದೆನು. (Inter-ruption) You need not presume that. Even to-day I am as anxious as you yourself are and even more anxious to see that trading in licence, wherever it be, whether in bus licence or prospecting licence or mining licence, is put an end to. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಯಾವ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಕಷ್ಟ ಏನೆಂದರೆ ಈ ಟ್ರೇಡಿಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜನರು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತರು. ಅವರು ಈ ಕಾನೂನಿನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹರೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿ ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದರೂ ಅವರ ಕೇಸು ಕೋರ್ಟಿನ ಮುಂದೆ ಹೋದಾಗ ತಮ್ಮ ಕೇಸನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೆದ್ದು ಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ನೀವೇ ಈ ಸರ್ಕಾರ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಆದಕಾರಣ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ನೀತಿಯ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಬೇಕು. ನಾವು ಇಂಥ ಅಕ್ರಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬಾರದು ಎಂಬ ಅಂಶ ಅವರಿಗೆ ಅರಿವಾಗಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಅಕ್ರಮಗಳೇನಾದರೂ ನಡೆದರೆ ನಾವು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಉಗ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ನಾವೇಗನೂ ಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾನೂನನ್ನು ಕೂಡ ತಿದ್ದು ಪಡಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೆಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಲೈಸೆನ್ಸುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕವರಿಗಲ್ಲಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸರ್ವಿಷ್‌ಫಿಕೆಟುಗಳನ್ನು ಹಾಜರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮವನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದೇವೆ. 50 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸರ್ವಿಷ್‌ಫಿಕೆಟುಗಳು ಅವರು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಅಂಥ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಲ್ಲದ ಜನರೂ ಕೂಡ ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಲೈಸೆನ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಯಾರಾರೂ ಹೀಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸರ್ವಿಷ್‌ಫಿಕೆಟು ಹಾಜರಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥವರಿಗಲ್ಲಾ ಈ ಲೈಸೆನ್ಸುಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಸರ್‌ಕ್ಯಾಲರ್, ಕೂಡ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ,

ಅಂಥದರಲ್ಲೂ ಅವರು ರಾತ್ಯಾನುರಾತ್ರಿ ಹೋಗಿ ಯಾರದೋ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾವನೋ-ಅಳಿಯನೋ- ಅಂಥವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಸ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗೆ ಬರೆಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸರ್ವಿಸ್ ಕೇಟನ್ನು ಹಾಜರಾಗಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಆ ವರ್ಗ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಸ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕಂಥ ನಿದರ್ಶನಗಳೂ ಸಹ ಇವೆ. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳಿವೆ. ಈ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೂ ನಮಗೂ ಯಾವ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇಲ್ಲ.

ಅಮೇಲೆ ಈ ಬಸ್ ಬಾಡಿಯಲ್ಲೂ ಮಾಡತಕ್ಕ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಮೂಡಲಗಿರಿಗೌಡರು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಚಂಡರ್ ಕಾರ್‌ಫಾರ್‌ಮಾಡಿ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಯಾವ ಕ್ರಮ ಅನುಸರಿಸಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದೇವೆ.

ಅಕಾಮೋಡೇಷ್‌ ಉತ್ತಮವಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈಗ ರೋಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಏನು ವಿಧಾಯಕವಾಗಿದೆಯೋ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಮೈಸೂರು ಮೋಟಾರ್ ವೆಹಿಕಲ್ಸ್ ಅಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೀಟು ಇಷ್ಟಿಷ್ಟೇ ಅಗಲ, ಇಷ್ಟಿಷ್ಟೇ ಉದ್ದ ಇರಬೇಕೆಂದು ವಿಧಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಆ ರೀತಿ ವಿಧಾಯಕವಾಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಾವು ಈ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯ ಬೇರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗಿರತಕ್ಕ ಶಂಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ದರ ಕಮ್ಮಿಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಒಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಒಂದೆನೆಯದು ಜನಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದು. ಎರಡನೆಯದು ಇದರಲ್ಲಿ ಬರತಕ್ಕ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ದೇಶದ ಜನತೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು. ಇದು ಒಂದು ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೆರಿಗೆ. ನೇರವಾಗಿ ಜನಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಾನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಂದರೆ ಆ ಹಣ ತಮಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಮ್ಮಿ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮಂಜನತೆಯಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರೇ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್.—ಒಂದು ವೇಳೆ ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಹಣ ಉಳಿದರೆ ಪುನಃ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ ?

Sri H. M. CHANNABASAPPA.—We want money and more money, because we have to do so many things. So we have to spend more. Therefore earn more. Therefore this is one method of earning. I am sure the Hon'ble Member will agree with me that the rates must be as they are to-day.

ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಕಮ್ಮಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಎಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ಜನಗಳು ಬರುತ್ತಾರೋ ಆ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ವರಮಾನವೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಅದರ ಕಡೆಗೆ

ಬಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಗಮನಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಬಹುದು.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮುನಿಸ್ವಾಮಯ್ಯನವರು ಬಾಸಗೀ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರು ಉತ್ತಮವಾದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಏನಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ಈಗ ನಾವು ಯಾವ ಲೈಸೆನ್ಸು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ ಇರುವಾಗ 25 ಸಾವಿರ, 30 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬರ್ಚುಮಾಡಿ ಹೊಸ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆಂದರೆ, ನೋಡೋಣ ಸರ್ಕಾರದ ಥೋರಣೆ ಏನಿದೆಯೋ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿಧಾನಿಸುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದದ್ದು.

ಮುಂದಿನ ಪಾಂಡಿವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಈ Nationalise Scheme ಬಡಾವಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈಗಾಗಲೇ ನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಇನ್ನೂ ಆರು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಮನಾಪಲ್ಯೆಸ್ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಯಾವುದನ್ನು ಮನಾಪಲ್ಯೆಸ್ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರದವರು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ನಾವು ಮಾಡುವಾಗ ಏನೇನು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು ಎನ್ನುವುದು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅದರಂತೆಯೇ ಮುಂದೆಯೂ ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದರು. ಈಗಾಗಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ಇದೆ. ಪರ್ಮಿಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಾಗಲೇ ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಕೂಡದು ಎಂದು ಒಂದು ಕಂಡಿಷನ್ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡ ಬಂದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಇದೆ. ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಕೂಡದು ಎನ್ನುವುದು ಪರ್ಮಿಟ್ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಂಡಿಷನ್.

Section 59 says that if any person overloads and if it is proved, he is liable to lose his permit either temporarily or permanently.

ಅಮೇಲೆ ಬಸ್‌ಮಾಲೀಕರೂ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸ್‌ನವರೂ ಒಂದು ಮಾಮೂಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇದು ಸರಿ ಎಂದು ಯಾರು ತಾನೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ? ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ಕಾರದವರು ಸರಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಇಂಥ ಅಕ್ರಮಗಳು ನಡೆದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ನಮಗೂ ನಿಮಗೂ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿದೆ, ಯಾವಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಆಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಜನಗಳ ಮನೋಧರ್ಮದಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನೈವಶ್ಯಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಬ್ರೇಕ್ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರ್ ವಿಷಯ ಬಹಳ ಪ್ರಸ್ತುತಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಬ್ರೇಕ್ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾಮೂಲಾಗಿದೆ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ವಾಸ್ತವ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ ನಾವು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಈಗ ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನ

(SRI H. M. CHANNABASAPPA.)

ಗಳು ಸಾಲದು ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಾಗಿರುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಸರ್ಕಾರವವರು ಅದನ್ನು ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ಕಡ್ಡಾಯವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಯು. ಎಂ. ಮಾದಪ್ಪ.—ಪೊಲೀಸು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು overload ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು ಎಂಬ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿರುವಾರದು; ಆದರೆ ಆ ರೀತಿ ಆಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

Sri H. M. CHANNABASAPPA.—These are very small matters, though of course very important. Nobody can say that police people should be encouraged to put up overload cases. It is not that. Cases have got to be put up only when there are overloads whether 20 or 50 or 100. But mere putting of cases will not result in prosecution also, because it is very difficult to find proof in court of law. Unfortunately it is one of the difficulties that we have observed. Sometimes there will be some small lacuna in the Act and people will take advantage. It is difficult to adduce evidence and even people who see these things do not have enough civic sense as to come forward to depose in courts of law. I request Hon'ble Members to bring such defects to our notice and also suggest ways and means of overcoming these things in the light of the facts that are before us.

R.T.A. ಮತ್ತು S.T.A. ವಿಷಯ ಹೇಳಿದರು. ಇವೆರಡೂ quasi-judicial bodies. ಸರ್ಪಿಟ್ ಕೊಡತಕ್ಕ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ rule 46 and 47 are very clear. ಅದಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಧಾಯಕ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿ ಸರ್ಪಿಟ್ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ವಿಧಾಯಕ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಪಿಟ್ ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಯಾರು ರೈಟ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರಿಗೇ ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ಕೊಡುವಾಗ quasi-judicial bodies ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆಯಾದ್ದನ್ನು ನಾನು ನಂಬಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಅವರು ಹೋದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವರಮೇಲೆ ಅಪೀಲ್ ಇದೆ, R.T.A. ಮೇಲೆ S.T.A. ಇದೆ, S.T.A. ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರವಿದೆ. ಅವರ ತೀರ್ಮಾನದಮೇಲೆ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ನಾನು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಏನಂತಿ. ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರೋಪದೋಷವಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದು ಅಕ್ರಮವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಹಾಗಾಗಿರಬಹುದು. It is

no sin for any Congressman to be in any committee. It is no sin for a Congressman to do any business whether it is agriculture or it is running a bus line.

Sri S. SRINIVASA IYENGAR.—It is not a question of sin; it is a question of nomination.

Sri J. MOHAMED IMAM.—It is no sin for a Congressman to be in a committee. But it is certainly a sin that all the members of a committee should be Congressmen.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಂ. ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ.—ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ, ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅನೇಕರಿಗೆ, ಸರ್ಕಾರದ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ಈಗಿರುವ ಪೊಷಿಷ್ ಗೊತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದು ತುಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಟೀಕೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ. ಈಗ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರಾದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀ ಇಮಾಂರವರು, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರವರು, ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಗೌಡರು ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ನೇಮಿಸಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೆಯಬೇಕು, ಸಹಕಾರವಿರಬೇಕು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಭಯತ್ರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೇಶದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆಂಬುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಬಹುಶಃ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಅಮೇರಿಕೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಬಹಳ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ನ್ಯಾಷನಲಿಸ್ಟ್ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ನೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಭಿಕಾರಿ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದು ಅನುಕೂಲ ಅನಾನುಕೂಲ ಸಾಧ್ಯಾ ಸಾಧ್ಯತೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು ನೂತ್ನ ಎಂಬುದೇ ಸರ್ಕಾರದ ಆಶಯ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ ನಾವೂ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಈಗ ಸುಮಾರು 330 ಮೈಲಿಗಳಷ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಐದುವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ರೂಟಗಳನ್ನು ಮನಾಪರಿಸ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ 42 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿರತಕ್ಕಂಥ ವಿಷಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ತಾವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ದಿವ್ಯಾಂಡಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

Mr. SPEAKER.—The question is :

“That a sum not exceeding Rs. 3,79,100 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the year ending 31st day of March 1957, in respect of ‘Charges on account of Motor Vehicles Acts’.”

The motion was adopted.

DEMAND No. 39—WORKING EXPENSES—ROAD TRANSPORT SCHEMES.

XLVI-A. RECEIPTS FROM ROAD AND WATER TRANSPORT SCHEMES—WORKING EXPENSES.

Mr. SPEAKER.—The question is :

“That a sum not exceeding Rs. 91,30,200 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the year ending 31st day of March 1957, in respect of ‘Receipts from Road and Water

Transport Schemes—Working Expenses’.”

The motion was adopted.

DEMAND No. 43—MISCELLANEOUS CAPITAL ACCOUNT.

83-B. CAPITAL OUTLAY ON ROAD TRANSPORT SCHEMES.

Mr. SPEAKER.—The question is :

“That a sum not exceeding Rs. 53,00,000 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the year ending 31st day of March 1957, in respect of ‘Capital Outlay on Road Transport Schemes’.”

The motion was adopted.

The House adjourned at Six of the Clock to meet at Twelve of the Clock on Wednesday, 21st March 1956.

V-31N56

N57-14. part II

(B) 6725